

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.
 3-szorosos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 15 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 31. sz.
 TELEFON-SZÁM: 184.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: „Birtokon kívül.”
- Kik építik a polgári iskolát?
- Arad szegénye.
- Amnesztia — kivégzésekkel.
- A szerb patriárkaválasztás.
- Dívatcsevegés.
- Nyári fürgeteg.
- A kószokban.
- Meggyilkolt énekesnő.
- Egy csónakirándulás halottjai.
- Tarkaságok.
- Téma: A vallomás. Írta: Guy de Maupassant.

„Birtokon kívül.”

Arad, július 28

A város főügyészét, akiről ellensége se mondhatja el, hogy a szereplés vágyának betege, ujabban mind szaporábban a porondra szólítja egy új divat. Műszóval úgy hívják ezt: birtokon kívül. Egyszerűbben úgy lehetne kifejezni: ha nem tetszik, felebbezzen a sóhivatalhoz. Amikor valamire kimondják, hogy: birtokon kívül, azt mindjárt megcsinálják, akár megfelebbezik azt, akár nem. Ha pedig a felebbezés folytán a birtokon kívül hozott határozatot megsemmisítik, az már nem változtat a dolgon. Ha például a közgyűlés kimondja, hogy egy házat Fekete Péter építsen, a miniszter pedig a birtokon kívül beadott felebbezésre úgy dönt, hogy azt Fehér Pál építse, — hát akkor a Fekete Péter által megkezdett házat nem fogják lebontani azért, hogy azt Fehér Pál újra kezdje. A birtokon kívül címzett határozatot tehát akár a belügyminiszterhez felebbezik, akár a sóhivatalhoz. Miután pedig a törvény ilyen határozatot

a tisztí főügyész véleményétől tesz függővé, a tanács megszólaltatja a tisztí főügyészt, aki — valljuk be, kissé automata módon — rendesen rá is üti a pecsétet arra, amit a tanács a felebbezések ellenében körülbástyázandónak tart.

Rövid ideje ötödször, vagy hatodszor mond ki a város ilyen birtokon kívüliséget. Másutt évtizedekben egyszer, vagy kétszer van példa erre a kivételes jog igénybevételére. A mint hogy a törvény is csak a kivételek számára adta ezt meg a rendkívüli sürgősség, vagy a veszélyesség esetére. Nálunk azonban rendszeré vált ez, amelytől nem tudják a várost elszoktatni.

Ma, az új polgári iskola építkezéseinek kiadásánál is élt a város ezzel a kivételes joggal, — és kevesebb okkal, mint ma, alig használta ezt. A közgyűlésnek szabad és korláthoz nem kötött joga, hogy valamely munkát kinek, miért, milyen árban ad ki. A többség ebben meggyőződése és gusztusa szerint határoz. De a kisebbségnek azt a jogát, hogy ez ellen felebbezéssel éljen, és a belügyminiszternek azt a jogát, hogy a határozatot megsemmisítse, nem szabad konfiskálni. Különösen olyan dolgoknál, ahol — a mint most is — a megcsinált dolgokat utólag reparálni nem lehet, vagy igen bajos.

Nem volt jogcíme a közgyűlésnek a birtokon kívül való felebbezhetőség kimondására már azért sem, mert a törvényhatósági tagok többsége, tulnyomó része teljes tájékozatlanságban volt az iránt, hogy mi fölött fog határozni. A tanács javaslatát minden ok nélkül a legnagyobb titokban tartották, arról a nyilván-

nosságot nem akarták tájékoztatni. A törvényhatósági bizottság tagjai, meglepetészerűen, egy számoszlopot hallgatnak végig, anélkül, hogy a tíz- és százezrek között eligazodhatnának. És a számok még kóvályognak a fejükben, amikor, öt perc alatt, muszáj szavazni. Így még határozatot se volna szabad hozni, annál nagyobb bűn az ilyen határozatot törvénynyé emelni, azonnal szentesíteni.

A sürgősségnek, a veszedelemnek az volt a fő-indoka, hogy az épületet az idén még tető alá kell hozni, mert a vallás-és közoktatásügyi miniszter csak így kapható arra, hogy az évi harmincezer koronát már az idén megadja. Nagyon rossz véleménynyel lehetnek Apponyi Albert grófról azok, akik fölteszik róla, hogy kibuvót talál keresni egy évi szubvenció megvonására. Aki a jóakaratra annyi jelét adta Arad iránt, mint Apponyi, az nem fog ilyen kicsinyeskedésbe bocsátkozni és megadja a szubvenciót, akár három héttel előbb, akár később lesz tető alatt az új iskola, sőt akkor is, ha megessék a baleset, hogy az idén nem lesz teteje az épületnek. És ha a sürgősségnek eleget tettek azzal, hogy nyár közepén rendkívüli közgyűlést hívtak össze, ki lehetett volna azt is járni, hogy a felebbezési határidő lejártával a belügyminisztérium soron kívül néhány nap alatt bírálja felül a közgyűlési határozatot.

Olyankor, amikor anyagi érdekekről van szó s a mikor maguk az ajánlattevők s az azokkal összeköttetésben állók maguk is tagjai a törvényhatóságnak s részt vesznek a határozathozatalban, a mikor tehát egy bizonyos foku tagadha-

A vallomás.

Írta: Guy de Maupassant.

Badou-Loremincé végtiltszességén Veiers városka társadalmának minden számottevő tagja megjelent. Az alprefektus gyászbeszéde mindenkit meghatott és sokan, nagyon sokan igazsághatják a beszéd végező szavait, a melyek így hangzottak: „Talpig becsületes ember volt.”

Mert tényleg becsületes volt életének minden fázisában, szavaiban épügy, mint tettelben; írásából, magaviseletéből a derék ember becsületes egyénisége sugárzott ki, sőt sokan azt is mondogatták, hogy járása, szakállja, de még a kalapjának a formája is a becsületes emberből kiáradó sajátságokat öltötte magára. Sohasem mondott olyat, amit nem lehetett volna példának venni, sohasem adott alamsznát jó tanács nélkül, sohasem nyújtotta valakinek a kezét másképp, mint szívesen és jószágon.

Két gyermeket hagyott hátra: egy fiút és egy leányt. Fia miniszteri tanácsos, leánya Poirel jegyző felesége volt, akire egész Veiers úgy tekintett, mint az elegancia és műveltség tökéletes mintájára.

Mindketten vigasztalhatatlanok voltak atyjuk elvesztése fölött, mert mindig őszintén szerették.

A szertartás végétől az elhunyt fia, leánya és veje visszatértek a gyászházba, bezárták és a végrendelet felbontásához láttak, amelyet az elhunyt végakarata szerint csak nekik volt joguk felnyitni, és pedig csak akkor, amikor testét már elföldelték. Határozott, nagy betűkkel írta az elhunyt est az akaratát a végrendelet borítékára.

Poirel szakította fel a vaskos csomagot, mint aki hivatásánál fogva megszokta az ilyesmit és miután szemüvegét magigazította, száraz hangon kezdte olvasni:

— Kedves gyermekeim!

Nem tudnám nyugodtan fejemet az örök álomra hajtani, ha a sír szélén nem tennék nektek egy vallomást. Egy bűnt kell beismernem és tudjátok meg, hogy egész életemen át kinsott e bűn miatt a teikismeretfurdalás. Igen, bűnt követtem el, iszonyu, fertelmes bűnt.

Huszonhat éves voltam és Párisban, mint fiatal ügyvéd a jól színlált vidéki fiatal emberek életét éltem; tapasztalat, szülők és barátok nélkül magamra voltam hagyatva a nagy városban.

Kedvesem volt. Híny ember indignálódik a szó hallatára, pedig vannak emberek, akiknek a szerető életműködésük mert egyedül nem tudnak élni. Én is azok közül voltam. Úgy rémített nekem akkor, mintha egyedül én

lennék a földön, rémségesen egyedül; bizonytalan, sejtett vassúlyok föl, ismeretlen, szörnyű dolgoktól körülveve. A fal, mely szomszédomatól elválasztott, attól a szomszédától, akit nem ismerek, azt a benyomást keltette bennem, hogy attól az ismeretlen szomszédától végtelen távolságra különít el, de legalább is olyan messzire, mint amilyen messze van tőlem az ablakomból látható házak tetejének a messzeségben elmosódó silhoueteje. A lény egy neme fogott el; a türelmetlenség, a féltelenség. Még émitett a falak némasága, a szoba csöndjét gyászosnak, szomorúnak találtam, mert egyedül voltam. A szobának és a csöndnek csak a testet fogja körül, hanem behatol a lélekbe is; mikor pedig egy buzdorab megroppan egész lelkünk mélyéig érezzük a váratlanul jött hang llesző csengését, mert semmi sajt nem várunk, nem reméltünk a magányos, sötét lakásban.

A mozdulatlan némaságtól idegessé, féltelké lettem. Annyira félttem, hogy nagyon gyakran saját magamhoz beszéltem; végnélküli mondatokat, értelem nélküli szavakat ejtettem ki, csak azért, hogy zajt halljak. Ha gom ilyenkor olyan idegenszerűnek tettem, hogy félni kezdtem tőle. Van-e féltelmesebb valami, mint mikor valaki magában beszél egy üres szobában? A hang mástól eredőnek tűnik fel, egy ismeretlen hangot válassz hallani, amely be-

talán inkompatibilitás érezhető, a mellőzött érdek könnyen hajlik a szóbeszédre és a lappangó vádakra. És ép e miatt nem szabad elvágni útját a jogorvoslatnak és ép ilyenkor megbocsáthatatlan hiba, ha a törvényhatóság a maga ítéletének felülbírálatát nem engedi meg; hiba, a mely következtében bizalmatlanságot kelthet a törvényhatóság iránt.

A kisebbség joga a parlamentekben és a községi testületekben szent jog, a melyet se klotúrral, se birtokon kivülizéssel lefejteni nem szabad. Sohasem volt még olyan többség, a mely feltétlenül állíthatta volna magáról, hogy nem tévedett. A mi törvényhatóságunk többsége annál kevésbé tarthatja magát csalhatatlannak, mert talán soha a városnak annyi határozatát föl nem oldozták, mint ép ezekben az időkben. Azért hagyjanak békét ennek a jognak és hagyják békén a tisztifőügyészt. Adják meg mindennek a maga törvényes útját és a birtokon kívüli extravurstrót tartásuk fenn árviz, deficit, vagy egyéb dolgok számára, a melyek igazi veszedelmet és komoly sürgősséget jelentenek. Ma ezt csak szuggerálták a törvényhatóságnak, a mely egy félórával előbb azt se tudta, hogy mit tálnak elébe s annál kevésbé sejtette azt, hogy valami veszedelem tornyosodott a város egére.

Idegen rendjelek a diplomataknak. A király megengedte, hogy Müller László, a közös külügyek minisztériumbeli második osztályfőnök a bajor királyi Szent Mihály érdemrend I. osztályát, Jettel Emil ugyanazon minisztériumbeli osztályfőnöki címmel és jeleggel felruházott udvari és miniszteri tanácsos az Anhalt hercegi Medve Albrecht házirend nagykeresztjé, Well Ottó ugyanazon minisztériumbeli udvari és miniszteri tanácsos a bajor királyi Szent Mihály érdemrend 2. osztályát a csillaggal és a németalföldi királyi II. hági nékakongresszus emlékérmé, Conrad Emil, Wense Ernő és Franckenstein György ugyanazon minisztériumbeli udvari és miniszteri titkárok a Schaumburg Lippe hercegi házirend tisztii díszkeresztjét, utóbbi ezenkívül még az ottomán császári Medjidjérend 2. osztályát, továbbá Hillebrand Rezső ugyanazon minisztériumbeli I. oszt. ud-

vari és miniszteri fogalmazó a Szász-Weimár nagyhercegi ébriesség, vagy a fehér sólyom házirend I. osztályát elfogadjassák és viselhessék.

Kik építik a polgári finiskolát?

A palota négyszázezer koronába kerül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

A ma tartott rendkívüli közgyűlés döntött a második polgári finiskola építkezésére kiírt pályázat felett. A közgyűlés elfogadta a gazdasági szék által kiküldött javaslattevő bizottság javaslatát s hosszabb vita után a következőképp határozott:

A föld, kőműves, elhelyesési és cementmunkák kivételével Kotsis Lajos építész bízta meg 151.848 korona 45 fillér ajánlata alapján,

Háár ezen munkálatoknál Massny János építésmesternek 146.952 kor. 09 filléres olcsóbb ajánlatát is kombinációba vették, s a munkák kivételére nem ajánlta, mert a közszállítási szabályzat 28. §-nak g) pontja értelmében az alacsony árúteltek a teljesítendő munkálatok arányában nem állanak és mert ezen árúteltek műszakilag nem indokolhatók, végül ajánlattevővel szemben mint kezdő építésmesterrel ezen fontos munkánál előnyben kell részesíteni Kotsis Lajos építész, aki mint régi vállalkozó Aradváros közönségét több nagyszabású munkánál minden tekintetben kielégítette.

Az ács munkák elkészítésével Kotsis Lajos építész bízta meg a közgyűlés, mint a számba jöhető ajánlatok legolcsóbbikát, 18748 K 93 f. ajánlati végösszeggel.

Ezen munkáknál Román Róbert ácsmesternek olcsóbb (16142 k.) ajánlatát ugyancsak a közszállítási szab. rendszert 28. szakasza g) pontja értelmében figyelmen kívül hagyta a közgyűlés, mert az alacsony árúteltek nem voltak indokolhatók s azok a teljesítendő munkálatok arányában nem állottak. Ugyancsak e tárgyban Czukor László beadott ajánlata sem volt elfogadható, mert az a 28. §. g) pontjának érveit meg nem dönti.

A kőfaragó munkák kivételével Mairovits Emil kőfaragó mestert bízta meg 14306 k. 34 fillér ajánlatával.

A bádógos munkákkal Göncz és Katona céget 2518 k. 92 fillérrel, mint a városnak régi — jelenleg is dolgozó — megbízható vállalkozóját, aki egyben a legolcsóbb ajánlatot is tette, hozta javaslatba a bizottság s a közgyűlés ehhez hozzájárult.

A cserepes munkákra Mittner József ajánlatát kérte elfogadni a bizottság 3892 korona 32 fillérrel — mint a csoportmunkák egyedül vállalkozóját s akinek megbízhatósága minden kétségen kívül áll.

Az asztalos munkákat Sebessy Ferenc asztalos mesterre, mint teljesen megbízható s egyuttal legolcsóbb vállalkozóra bízta 22086 korona 61 fillérrel a közgyűlés.

A lakatos munkákat Stoll Béla lakatosmester, mint teljesen megbízható s egyben legolcsóbb ajánlattevő 11846 koronával kapta meg.

A mázoló munkákra Cseller István, mint a számlába jöhető legolcsóbb vállalkozóját 2368 k. 69 fillérrel ajánlotta a bizottság. Ajánlatát a közgyűlés elfogadta.

A szobafestő munkákra Glück Józsefet 2228 koronával és végül a vízvezetési és berendezési szennyvíz csatornára Scheibel Vilmost mint legolcsóbb vállalkozót hozták javaslatba 9565 k. 02 fillérrel.

Az iskolaépítkezés költségeinek fedezésére a tanács javasolja, hogy a közgyűlés 408217 korona 52 fillér kölcsön felvételére adjon meghatalmazást a polgármesternek s a kölcsönösszeg szükségességét következőleg indokolja:

1. Építési költség az elfogadott ajánlatok szerint 244187 k.,
2. telekrendezés 6700 k.,
3. villany és gáz bevezetés 8200 k.,
4. előreláthatatlan kiadások 20000 k.,
5. telekvételár 30046 k.,
6. felszerelési tárgyakra 28000 k.,
7. tervezési költségekre 14000 k.,
8. központi fűtés bevezetésére 28000 k.

szükséges. Ehhez járul az 5%-os árfolyam veszteség 19954 k. 37 fillérrel, továbbá 7/10% bekebelezési illeték 2870 k., azonkívül 1810 k. II. fokozatu kötelezvény bélyeg; úgy hogy 408217 korona kölcsönöz szeg fedesl csak a második polgári finiskola építésére fordítandó kiadásokat.

szól szünet nélkül, értelem nélkül, senkinek. az űres levegőnek, anélkül, hogy volna valaki, a ki hallgatná, mert tudjuk, hogy a szók elvessz nek a magányban, mielőtt még az ajkat elhagynák. És mikor ezek a szavak gyászosan megcsendünek a csöndben, mintha a hangjuk viszhang volna, a ki nem mondta gondolatok utolsó szavainak a viszhangja.

Kedvesem fiatal leány volt, aki úgy szegő dött hozzám, mint azok a fiatal párisi leányok, akik olyan foglalkozást űznek, amelynek a jövedelme nem elég a megélhetésükhöz. Kedves, jó, egyszerű leány volt; szülei Boissy-ban laktak, akiket időnként meg is látogattam.

Egy évig elég nyugodtan éltem vele. Elhatároztam, hogy azonnal szakítok vele, mielőtt olyan nőre akadok, akit érdemsnek talállok arra, hogy nőül vegyem. Ebben az esetben egy kis évjáradékot biztosítottam volna neki, mert hát a mi társadalmunk úgy kívánja, hogy a nő szerelme meg legyen fizetve: pénzrel, ha a nő szegény, ajándékokkal, ha gazdag.

Egy napon azzal lepelt meg, hogy anyának érzi magát. Le voltam sülva és egy pillanatra alatt átéreztem a jövő minden szenvedését. Feltűnt előttem az elszakíthatatlan lánc, melyet egész életemen át kell viselnem: jövendő családomban, öregségemben: örökké, örökké... Érezni véltem a nőnek a gyermek által hoztam kötött kapcsát; megsejtettem a gyermek kötelességét és felelősségét magam gyermekét, akit majd nevelnem, gondoznom, pártfogolnom kell, magamat folyton rejtegetve előtte, a világ

előtt pedig a gyermekemet megtagadva. Tago-mat kábult zsiobadásig fogta el és zavaros, aaktalan kívánság kóválygott bennem, a mely azokban minden percben alakot öltöhetett; úgy rémlett nekem, mintha egy embert sejtének az ajtó mögött, kinek arcát, vonásait nem ismerem, de szeretném megismerni és mégsem merek szólni hozzá, hogy lépjen elő, hadd lás sam az arcát, hadd nézzek a szemé közé. Bü-nös gondolatok feszítették be magukat agyam rejtekébe. Ha baleset történe? Hiszen annyi ilyen teremtes hal el még születése előtt...

Kedvesem halálát azonban nem kívántam. Szerettem szegény leányt. A másik halálát, a gyermek vesztét óhajtottam volna talán az ilyen pillanatokban, a gyermekem vesztére gondoltam, mielőtt láttam volna.

Es mégis megsejtetett. Legénylakásomból gyermekkorház lett, formális háziartást kellett vezetnem a gyermek kedvéért és ez nekem iszonyu volt. A fiám olyan volt, mint a többi újszülött. Nem nagyon szerettem. Különös, hogy az apák csak később szeretik az ilyen apróságokat. Nincs meg bennük az anyák ösztön-szerű és odaadó gyöngédsége, vonsalmuk csak lassanként ébredesik; a szeretet megteremtésé hex szükségük van azokra a számtalan, apró, finom szálakra, melyek az együttélőket szoro-san összefűzik.

Egy év telt így el. Kerültem a lakásomat, a mely kicsinek bizonyult, ahol ingek, pólák, kesztyűnagyságu harisnyák voltak kiterítve, a hol szerelme apró jószágát talált az ember a

butarokon, a szék támaszán, mindenütt, mindenütt... Menekültem a sírás elől, mert sírt minden alkalommal: ha tisztába tettem, ha megérintették, ha lefektették, ha felvették.

Volt néhány ismerősöm és egy ilyen ismerősöm szalonjában találkoztam azzal, aki anyátok lett. Szerelmes lettem belé és elhatároztam, hogy nőül veszem. Udvaroltam neki; megkértem; a jegyese lettem.

Iszonyu kezepeében voltam. Akkor nőül-jek meg, mikor már gyermekem van, nőül ve-gyem azt a fiatal leányt, akit imádom, anélkül, hogy megmondanám neki az igazat, minden széplítés nélkül? Nem... nem... a valót feltárni lehetetlen volt, mert a szülei, azok a merev előítéletes emberek sohasem adják nekem a leányukat, ha a valót meg-tudják.

Egy aggodalomteljes hosszú hónapot töltöttem iszonyu kínok között; ezerfélelmes gondolat kintott, gyűlöletet kezdtem érezni a gyermekem, a fiám iránt, ez iránt az élő, kiabáló kis husdarab iránt, aki elzárja a pályámat, megrontja az életemet, aki reménytelen jövőre kárhoztat, aki megfosztott az ifjuság ama sejtelmes reményeitől, amelyek megédesítik az ifjúkor perceit.

Kedvesem anyja hirtelen megbetegedett és egy estén egyedül maradtam a gyermekkel.

Décemberben voltunk. Irtózatos hideg volt. Micsoda éjszaka. Kedvesem már egy óra előtt elment. Egyedül ebédeltem és evés után hal-kan bementem abba a szobába, ahol a kicsike

Ezen kölcsönösség után évente, 50 esztendőn keresztül 21698 K. 67 f. állandó annuitás fizetendő, úgy, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól folyósítandó 80 ezer korona évenkénti államszegélyből fennmaradó nyolcszer korona más kulturásokra fordítható.

A közgyűlés Reicher Károly főügyész felszólalása után kimondotta, hogy a hozott határozat csak birtokon kívül fellebbezhető meg.

Arad szégyene.

*
Közgyűlési Interpelláció az aradi vár politikai foglyai miatt. — Nemess Zsigmond dr. beszéde.

Felirat a kormányhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Az aradi vár börtönébe hurcolt banja-lukai bosnyák politikai-foglyok ügye a mai rendkívüli városi közgyűlésen is szóba került. Nemess Zsigmond dr. napirend előtt szólalt fel és határos beszédben adott kifejezést annak a felháborodásnak, amelyet a katonai bíróság ítélete nemcsak Aradon, de az egész ország közvéleményében keltett. A közgyűlés ez alkalommal nem foglalhatott állást ez ügyben, de Nemess dr. bejelentette, a legközelebbi közgyűlésen konkrét indítványt tesz arra nézve, hogy Arad városa a kormányhoz intézett felirat alakjában tiltakozzék a szerencsétlen elítéltekkel történt főlháborító dolgok miatt.

A felszólalást az egész közgyűlés egyhangú helyesléssel fogadta. Epen ezért sokan kissé érthetetlennek találták Varjassy Lajos polgármester eljárását, aki először nem akarta megengedni az ügynek napirend előtt való szóvá tételét. Nemess dr. nagyon jól tudta, hogy felszólalásával nem provokálhat határozatot, de azt akarta, hogy már most vegyenek tudomást az illetékes körök arról, hogy Arad nem engedí magán száradaí azt a

szégyenfoltot, amely a várost a bosnyák politikai elítélteknek az aradi várba való börtönzésével érte.

A közgyűlés e részéről tudósításunk a következő:

A polgármesternek a közgyűlést megnyitó szavai után Nemess Zsigmond dr. emelkedett szólásra és a következő beszédet mondotta:

— Tisztelt közgyűlés! Napirend előtt szólalok fel, mert kötelességünk a legelső alkalommal *letörülni a város nevéhez tapadó szégyenfoltot*, amely az által érte, hogy még a 18. század végén *Mária Terézia* által alkotott katonai büntető eljárás alapján elítelt polgári ujságírókat — akik itt most nem kutatandó okból hazájuk szabadságáért szállottak síkra, — annak a városnak katonai börtönében helyezték el, ahol a tizenhárom vértanu a szabadságért halt meg.

Nem tudom, kik ezek az ujságírók, azt se tudom, mit vétettek, nem is vagyunk illetékesek ennek elbírálására, ebbe nem is szándékozom belebocsátkozni. De tudjuk és érezzük azt, hogy *Arad városán és egész Magyarországon nagy sérelem esett* akkor, midőn egy katonai bíróság ítélkezett polgárember felett. Ezeket és tudjuk, hogy ennek orvoslását kell keresni és pedig azon törvényhatóság területén is, amelyen az a börtön van, ahova e szerencsétleneket hozták. A világ összes kulturállamaiban meghozták a politikai büntetésekre vonatkozó külön törvényes intézkedéseket és büntetésnemeket és mikor a magyar büntetőtörvényt megalkottuk, annak indoklásában felmilitettük, hogy bármily nagy az izgatás a magyar állam ellen, bármily nagyot vétett a sajtó munkása, mégsem szabad őt ugyanazon elbírálásban részesíteni, mint a közönséges politikai bűnösöket, *mert bizonyára tiszta molí um vezette őket*, midőn hazájukért, szabadságukért síkra szálltak és ennek védelmére tollat ragadtak. Tisztelt közgyűlés! Midőn mi most tiltakozó szavunkat emeljük fel nem azon eljárás ellen, mert ebbe nem szólhatunk, *de teljes szimpátiával viseltetünk* ama sze-

rencsétlen emberek iránt, akik ujságíró létükre lehetetlen, hogy olyat vétettek, a melyért kilenc esztendei börtönre vetették őket. Meg vagyok győződve, hogyha Arad város közönsége tiltakozó szavát felemeli és szimpátiájának ad kifejezést, meg fogja azt hallani az a rezsim, amely most ott uralkodik és amely még most *sem tud különbséget tenni Ausztria és Magyarország közjogi viszonya között*. Hadd tudják meg ott fenn, hogy Magyarország át tudja érezni azt az óriási méltánytalanságot és igazságtalanságot, amellyel a szabadságért küzdő uriembernek ilyen vértanuságra vitetnek. Nem tudom, mi vezette a katonai hatóságokat abban, hogy épen Aradot választották ki e sajnálatraméltó elítéltek bebörtönzésére. Nem kutatom azt, vajjon ezáltal is *rettegetté akarták e Arad nevé tenni az egész művelt világ előtt*, csak azt nézem, hogy veitünk esett meg ez a szégyen, hogy nekünk kell a város területén, — mert a vár oda tartozik — túrni azt, hogy polgárembereket katonai hatóságok ily rettenetes büntetéssel sújtanak. Nem céloim azonban, hogy a hatóságok eljárásába avatkozzunk.

Nekünk ez ügyben csak annyi a tennivalónk, hogy *felhívjuk az ország figyelmét a történetekre*. Méltán felháboríthatja nemcsak Arad városát, de az egész ország közvéleményét, hogy Arad utcáin végig csendőrök hurcolnak polgárembereket katonai börtönbe. Bár tudom, hogy a mai rendkívüli közgyűlés e tárgyban nem határozhat, mégis kötelességem volt e dolgot már most szóvá tenni, hogy *alkalmat adjunk a tanácsnak és a városnak a kindlkozó legközelebbi alkalommal ez ügygel foglalkozni*. A legközelebbi közgyűlésen indítványt fogok előterjeszteni arra nézve, hogy intézzünk tiltakozó feliratot a kormányhoz az ilyen felháborító esetek megismétlődése ellen. (Élénk helyeslés.)

Varjassy Lajos polgármester a törvényre való hivatkozással kijelentette, hogy az ügy a rendkívüli közgyűlés tárgysorozatába fel nem vehető és nem tárgyalható. A legközelebbi közgyűlésen azonban Nemess indítványát be-terjesztheti és akkor módjában lesz a tör-

aludt. Leültem a kandalló előtti karosszékbe. A szél süvöltött, ráta az ablakokat, egyike volt azoknak az élesen hideg estéknek, mikor a süvöltő szél mindent csonttá dermedt. Az ablakon keresztül láttam a háztetők csillogó fényét, amint a csikorgó hideg jégréteggel vonta be őket.

A gyötrődés, a tépelődés, az immár egy hó óta tartó aggodalom ismét, hatalmába kerített. Amint leültem, urrá lett fölöttem, megragadt, kinzott, ugyszólván belém vágódott, mint mikor a ráknak sikerül félelmes ollójával valami elevenbe kapaszkodnia. Beszélte magát az agyamba, a szívembe, a testembe, úgy éreztem, mintha valami harapdálná a bensőmet. El akartam fújni magamtól e kinzó gondolatokat, ki akartam venni az agyamból a rémképet, fel akartam magam frissíteni újabb gondolatokkal, újabb reménységekkel, mint a hogyan reggel kinyitjuk az ablakokat, hogy friss levegő váltsa fel az egész éjten át fülledt szoba romlott levegőjét. Nem voltam képez, nem tudtam a kinzó gondolatokat elűzni. Nem is tudom miképp magyarázzam meg nektek akkori rettenetes lelkiállapotomat. A szó szoros értelmében fizikai és lelki fájdalmat éreztem, mintha bennem egy állat harapdálná a szívemet, a lelkemet.

Jövendő életemről volt szó. A szép álmoknak vége! Miképp szabaduljak ebből a rettenetes helyzetből? Meghátráljak, vagy fölemelt fővel valljak be mindent?

Ürült szenvedéllyel szerettem a yátokat, amelyet a legyőzhetetlen akadály csak fokozott.

Irózatoss dűhara fakadtam és ez a dűh fojtogatta a torkomat . . . közel voltam a megőrüléshez! . . . Vagy talán örült is voltam azon az estén.

A gyermek aludt. Felálltam és elnéztem, milyen édesen alszik. Ez a nyomorék, ez a semmiség az oka mindennek, és az oka az én páratlan szerencsétlenségemnek.

Aludt . . . nyitott szájjal, a takaróba göngyölve, bölcsője közel volt az ágyamhoz, ahol én már hónapok óta nem tudtam aludni!

Hogy miképp következett be az, amit tettem? Micsoda erő hajtott, micsoda végzetes erő mozgatót? Nem tudom . . . A bűn, a kísértés hatalmába kerített, anélkül, hogy éreztem volna közeledtét. Csak arra emlékszem, hogy a szívem félelmetesen dobogott; mintha kálapács ütését hallottam volna a falon. Agyamban különböző zűrzavar támadt, a józan ész elvesztette hatalmát és önuralmam elűnt a zűrés gondolatok végzetlen kaoszában. Azoknak a lesújtó óráknak egyikét éltem át, amikor az ember nem tud cselekedeteiről számot adni és nem tudja akaratát irányítani.

Lassan felemeltem a takarót a gyermekről és a bölcső sarkába dobiam. A gyermek nem ébredt fel, nyugodtan aludt a bölcsőben, ahol teljesen ruhátlanul szokott aludni. Antán az ablakhoz léptem és halkán, egész halkán — felnyitottam.

A fagyos levegő mint valami gyilkos tödült be az ablakon; az éjszaka lehelle oly hideg volt, hogy magam is meghátráltam előle; a lámpa az asztalon magasan fellebogott. Mozdulatlan maradtam az ablak előtt, visszafordulni nem mertem, mintha attól félnék, hogy meglátom a mi a hátam mögött történik és ezalatt folyton éreztem a homlokomon az arcomon a gyilkos levegő áradatát. És én ezt nagyon sokáig éreztem.

Nem gondoltam semmire, nem emlékeztem arra, hol vagyok. Egyszerre egy kis halk köhntés ütötte meg a fületem és erre a halk hangra összereszentem, hideg borzongás futott végig rajtam; ezt a borzongást még most is érzem, a hogy ezeket írom, még most is végig fut rajtam a hajam gyökerétől a lábam ujjáig. Haves mozdulattal csaptam be az ablak két szárnyát és mint egy örült futottam a bölcsőhöz.

A gyermek még mindig aludt, nyitott szájjal, teljesen ruhátlanul. Megtapogattam a lábát, jéghidegek voltak; betakartam.

A szívem ekkor hirtelen megtelt könnyűléttel, szánsalommal az iránt a szegény, ártatlan teremts iránt, ellágyul an néztem so kálg és a szívem majd meg szakadt arra a gondolatra, hogy a gyermekemet, a fiamat akartam megölni. Megcsókoltam a haját, azokat a finom pihákat és leültem a kandalló mellé.

Ekkábulva, irózatlan gondoltam arra, a mit tettem; kérdezgettem magamtól, honnan jönnek a lélek ilyenfajta viharai, amikor az ember

vényhatósági bizottságnak az ügyvel foglal kozni.

A kögyűlés ezután a napirend tárgyalásába kezdett, amelyről lapunk más helyen számolunk be.

Amnesztia — kivégzésekkel.

Forrong Törökország.

Ujabb harcok előtt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 28

Az eddigi hírekkel ellentétben ma igen komoly és válságos eseményekről számolnak be a törökországi táviratok. Ma ugyan hivatalosan is kihirdették az általános amneasztia, a forrongásoknak azonban ez legkevésbé sem vetett véget. A forradalmárok kongresszusa újabb harcot hirdet, a magyar osztrák, az orosz és a francia reform-csendőrséget kiutasították az országból, a régi rend híveit üldözik, sőt sokat közülük már ki is végeztek. Mindezek arra vallanak, hogy Törökország még igen nagy megrázkódtatások előtt áll.

Mai távirataink:

További harc?

Berlin, július 28. Konstantinápolyból jelentik a Voss Zg.-nek: Az örmény forradalmi bizottság szilárd biztosítékokat követel arra nézve, hogy az alkotmányos uralmat Törökországban nem fogják megbolygatni és kijelenti, hogy a leghatározottabban ragaszkodik az 1907. évi párisi kongresszus határozataihoz, mely kongresszuson az ottomán birodalom összes forradalmi bizottságai képviselve voltak. Minthogy ez a szervezet nem bízik a szultánban, a kongresszus ama követelését, hogy a szultán mondjon le, fenntartja és minden körülmények közt el van rá határozva, hogy tovább folytatja a harcot, ha a szultán a birodalom összes nemzetségeinek kívánságait nem teljesíti.

Az amnesztia

Berlin, július 28. Konstantinápolyból táviratoznak: Adrianopolis Soroth, Monasztir, Uszküb és más városokból nagy sikeresedést je-

lentenek. A bolgár lapok a török alkotmányról cikkezve elismerik, hogy annak megadása által Bulgária minden reményét elvesztette, hogy Macedóniát valaha Bulgáriához csatolhatja. Mintegy ezer orvosnövendék ma délben ujjongva járta be a várost. A rendet a lelkesedés dacára sehol sem zavarták meg. Egy ifjú török kiáltvány óvja a lakosságot attól, hogy zavargásokat rendezzenek. A Ciotia mecsetben délután nagy hálaadó istentiszteletet tartottak. Ma hivatalosan kihirdették a politikai bűntetteknek adott amnesztia és a távirati cenzurát megszüntették.

Konstantinápoly, Jul. 28. Míg Galatában és Perában a ma reggel közölték hivatalos felelősség, hogy a büntetéseket hagyják abba, eredményteljesen járt, Stambulban éppen az ellenkező hatást érte el, különösen azon része miatt, mely szerint tartózkodni kell olyan cselekményektől és követelésektől, melyek nincsenek összhangban az alattvalói engedelmességgel és hűséggel. Ebben célást látnak arra az eddig teljesítetlen követelésre, hogy távolítsák el a kamarillát és adjanak általános amneasztia a politikai bűnösöknek. A patriótáktól felrágott stambuli lakosság ismét összegyűlt a porta előtt és újabb tüntetéseket rendezett. Délután 4 óra táján a porta előtt nagy meetinget tartottak, amelyen több ezer ember vett részt. Különböző szónokok beszélték, köztük Kadry bey nevé hivatalnok is, aki gyűjő hatású szónoklattal hívta fel a tömeget, hogy szabadítsa ki bőrőnkben szynlódó testvéreit. A gyűlés ezután háromtagú küldöttséget választott, köztük Muktar bey államtanácsost, a sejjidizám egyik fiát. A küldöttség a nagyvezirhez ment, hogy követelje az amnesztia végrehajtását. Ugyanekkor megjelentek a nagyveziről a török lapok kiadói is, előadván, hogy a lakosság meggyőztetésére szükséges az amnesztia kibocsátása. A nagyvezir közölte ezután a megjelentekkel, hogy éppen iradét kapott, amely általános amneasztia engedélyez mindazok számára, akik Konstantinápolyban, vagy a vidéken politikai bűntettek miatt ítéltettek el, vagy vannak fogdában, valamint az összes száműzötteknek és kényszertelepeseknek. Remélik, hogy ez az iradé, amelyet a lapok külön kiadásokban hoztak nyilvánosságra, alkalmas lesz a kedélyek lecsillapítására.

Konstantinápoly, július 28. A hadügyminisztérium előtt lévő köztéren tegnap nagy népgyűlést tartottak, amely izgalmas lefolyású volt. A tömegben számos katonatisztet is láttak. A gyűlés 6 tagú küldöttséget menesztett a nagyvezirhez, hogy követelje az eltávolítását és megbüntetését különböző megvesztegethető személyiségeknek, köztük a hadügyminiszternek is. A nagyvezir azt válaszolta, hogy személyiségeket az alkotmány védelmes. Ennek ellenére Ramí pasa tengernagy tengerészetiügyi minisztert ma elmozdították állásától és helyébe Habli pasát, az annak idején Samosba küldött flotta parancsnokát nevezték ki. A kinevezés kedvező hatást tett.

A külföldi hatóságok kiutasítása.

Konstantinápoly, július 28. Üszkübi távirat szerint a török tisztok feleslegesnek jelentették ki a magyar osztrák reform-csendőrséget és felszólították, hogy azonnal hagyják el az országot. Sublában hasonlóképpen jártak el a francia csendőrséggel. Szalonaiából pedig a magyar-osztrák és orosz polgári ügyvivőt kergették el. A török hatóságok eddig semmit sem tettek a dologban, még a nagykövetek sem tettek jelentést.

Kivégzések.

A régi rendszer kémjeire a forradalmárok halálos ítéletet mondtak ki. Az elítélteket reggelenként végzik ki a város határában. Tegnap és ma tízenegy tisztet végeztek ki. A bizottság néhány gyanús külföldit is kiutasított. Megtiltották a szultán nevének kiejtését is és egy tanítót, aki ennek dacára folyton éljenezte a szultánt, agyonlőtték. A rendőrkémek közül kettő a biztos halálos ítélet előtt agyonlőtte magát.

TANÜGY.

(—) Uj főigazgatók. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Darvay Mór és Matskassy József központi szolgálatteleire berendelt tankerületi főigazgatói címmel felruházott középszkolai igazgatókat tankerületi főigazgatókká nevezte ki. Darvay a kilencvenes években az aradi főgimnáziumban volt a matematika és fizika tanára. Két évi aradi működése

e veszi a dolgok fogalmát, amikor az örökségtől majdnem mámorosan cselekszik, anélkül, hogy tudná mit, azékiül, hogy fogalma van az utról, amit megjár; mint az orkán a tejteknő hullámokon táncoló hajót, dobja a bűn karjába.

A gyermek ismét köbhögött és én azt hittem, a lelkem mélyén szakad meg valami erre a hangra. Ha megállna haini, Istenem, mi lesz akkor belőlem?

Felemelkedtem, megakartam nézni és gyertyával a kezemben fölébe hajoltam. Amikor láttam, hogy csendesen lélekszik, megnyugodtam; azonban harmadszor is köbhített; ekkor mintha lökést kaptam volna hátulról, mintha valami nagyon rémeset láttam volna, olyat nyugorítottam elő, hogy a gyertya kiesett a kezemből. Az a kicsi köbhögés a lelkemig nyilatott. Mikor egy kisse magamhoz tértem, felegyenesedtem. A halántékom nedves volt az izzadságtól, attól az izzadságtól, amit a halálos félelem szokott előidézni, valami rémes doog suya alatt gyöngyöztem, valami rettenetes erkőc-i szenvedés kínjai járták át egész valóm; és mikor halántékomhoz kaptam, mindannyiszor éreztem a halálos félelemnek majd jézhideg, majd tüzesen forró gyöngyözését, amely kűt a homlocomra, átjárta egész testemet, a csontig, a vérgig hatolva.

Ezúsz reggelig maradtam így a flam főé hajó; nyugodtan magam, ha hosszabb ideig nyugodni volt és borsasztó fájdalmakat

állottam ki, ha egy kis gyöngyözés hagyta el az ajkát.

Mikor felébredt, a szemem vörösek voltak, a torkán alig jött hang, nagyon betegnek látszott.

Amint a hátsó szőnyom belépett, mint egy örült futottam az orvoshoz. Egy óra múlva, mikor megvizsgálta, azt kérdezte:

— Nem hűlt meg az a gyermek valahol?

Elkezdtem reszketni egész testemben erre a kérdésre, úgy reszkettem, mint egy kilencven éves agg és dadogva feleltem:

— Nem... nem hiszném...

Azán összeszedtem magam és megkérdeztem:

— Doktor ur, mi történt? Mi a baja a gyermeknek? Csak nem komoly dolog?

— Még nem tudom, válaszolta az orvos, — estére visszajövök.

A gyermek az egész napot valami leküzdhetetlen bágyadt áómmal töltötte el, amit időnként köbhögés szakított félbe.

Éjjel tüdőgyulladást állapított meg az orvos.

Tíz napig tartott. Nem is tudom szavakkal kifejezni, mit szenvedtem azokban a végtelen órákban, a napnak, az éjjelnek, a reggelnek minden percében.

Meghalt...

Ez azóta... attól a pillanattól fogva, egész életemben nem volt egy óram, egy pillanatom, hogy ez a kegyetlen emlék ne égette

volna a lelkemet, ennek a rettenetes bűnnek az emléke néha majd az agyamat repesztette szét, mintha valami lelkem mélyére zárt gyilkos állat harapdált volna fogával.

Oh, bárcsak megérültem volna belé!

Poirel de la Voule levette a szemüvegét azzal a mondulattal, amit egy szerződés felolvasásának a befejeztével szokott használni és a három örökös szó nélkül, mozdulatlanul, sápadan nézett a többiekre.

Egy kis idő múlva a jegyző megszólalt:

— Est meg kell semmisíteni.

A másik kettő beleegyezése jeléül lehajtották a fejét. A jegyző gyertyát gyújtott, gondosan kiválasztotta a veszélyes vallomást tartalmazó lapokat a vagyon feletti rendelkezés iveltől, a gyertyaláng felé tartotta az egészet és a kandallóba dobta.

Mind a hárman elnézték, hogy a lobogó tűs miképp hamvasztja el a fehér lapokat, amelyekből nemsokára csak egy kis fekete hamuhalmaz maradt hátra. Mikor észrevették, hogy néhány lap nem égett el teljesen, egyes fehér darabkák szétszórtan hevernek a kandalló tüzárcsón, a halott leánya lába hegyévek rugdosta szét az el nem égett papirdarabokat, míg végre azok is tüzet fogva egybevegültek a többi hamuval.

Azán egy kis ideig a kandalló előtt maradtak, mintha attól félnének, hogy az elégett titok feltámad a kandallóból.

Fordította: Erdős Lajos.

után került fel a kultuszminiszteriumba, ahonnan most főigazgatóvá nevezték ki. Az új tanfelügyelők körülmét a hivatalos lap még nem közölte.

(—) Aradi tanárok előléptetése. A vallás-és közoktatásügyi miniszter — mint a hivatalos lap mai száma közli. — *Szentirmay Oszkó* aradi kir. kath. főgimnáziumi helyettes tanárt a *verseci* állami főreáliskolához, *Wagner József* dr. aradi kir. kath. főgimnáziumi helyettes tanárt *Jelenléti állomáshelyén*, végül *Palla János* aradi kir. kath. főgimnáziumi helyettes tanárt a *székelyudvarhelyi* állami főreáliskolához *rendes tanárokká* nevezte ki.

A KIOSZKBAN.

A török események hatása.

A lapok tele vannak a törökországi nagy eseményekkel. Hasábkon számolnak be arról, hogy az alkotmány megadása milyen hatással volt a Yildiz-kioszkban tartózkodókra. A Yildiz-kioszkban (a szultán palotájának ez a hivatalos neve) nagyon vegyes érzelmeket keltett az alkotmány helyreállításáról szóló szenzációs hír: némelyek sírtak, viszont mások nagyon elszomorodtak, sőt sokan örültek is. A kioszkban történeteket a táviratok nem híven tükröztek vissza, ezért én kénytelen vagyok közölni a hiteles sürgönyöket. Ezek a következők:

Kon-Stantinápoly, július 26. (Az Aradi Közlöny eredeti távirata)

A Yildiz-kioszkban rendkívül szenzációs eseményeket idézett elő az alkotmány megadásának híre. A kioszk legfeltűnőbb helyén levő márvány asztal körül három török ifju ült, amikor a kiszolgáló pincér megjelent és megkérdezte:

— Francsolnak, kém ásson?

— Én vanília-fagyilaltot szeretnék enni, — szölt az egyik.

— Kis adagot?

— Ha már megadták az alkotmányt, hát adjon egy nagy adagot, habbal.

A többiek szintén vidám hangulatot mutattak és az egyik vendég kijelentette:

— Én még máma berugok. Pincér, sampuszt ide!

— Böcsánat, — mondotta a pincér — itt nem lehet pezsgőt inni, mert nincs italmérési engedélyünk.

A három török ifju erre roppantul dühös lett és így kiáltozott:

— Hát ez a szabadság? Az ember még pezsgőt se ihatik a kioszkban. Ilyen alkotmányt adott nekünk a szultán? Pfuj!

Ezzel mind a hárman felcsatolták a kardjukat és elrobogtak egy gummikerekűn. A jelenet a kioszk vendégei között nagy feltűnést keltett. Sokan hazafutottak és bezárkóztak, még mielőtt őket zárták volna be.

Szalon-Niki, július 26. (Az A. K. egyedül jogosított távirata.)

A kioszkban vasárnap délután nagy csoportban vonultak föl a vendégek. Délután 4 órakor már minden asztalt elfoglalt a jobbra török nőkből álló vendégsereg.

Az egyik asztalnál különösen magasra csoport a jókedv és a hölgyek a kioszk bérletjének ama nézetüket fejezték ki, hogy jó volna, ha cigányt hozatna valahonnét. A 19 tagú cigánybanda *Szerb Károly* primás vezetésével hamarosan megérkezett és Szerb Károlynak mind a kilenc fia rázendített a török himnuszra, a Magyarországon is kitűnően ismert dalra, a *Kipikopi azt dobogja a szívem-re*, amely *A szultán* című operettnek ékesége. A hangulat gyorsan elérte a tetőpontot, amelyet sokan át is akartak hágni, de itt már szembe találtak magukkal a rendőrséget. Boyár.

A szerb patriárkaválasztás.

A karlócai kongresszus. — A magyar nyelv ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 26.

Ma nyitották meg ünnepélyesen a kongresszust s ezzel a görög-keleti szerb egyháznak nevezetes eseménye indult meg eddig még bizonytalan kimenetel felé. A mennyire a pártok hangulatából, az előzetes állásfoglalásokból és az illetékes tényezők nyilatkozataiból következtetni lehet, úgy látszik, hogy a zsinat szét fog oszlani, anélkül, hogy a dolgát elvégezné. A radikális szerbeknek, a kongresszus legnagyobb pártjának eddigelé egyáltalán nincsen jelöltjük, pedig minden az ő állásfoglalásuktól függ. Ez idő szerint *nem hajlandók a kormány jelöltjére, Bogdanovics Lucianra szavazni*, de lehetséges, hogy a királyi biztosnak most elhangzott megnyitó beszéde megváltoztatja álláspontjukat.

A kongresszus mai eseményének lefolyása a következő:

A külső kép.

A kongresszus megnyitása iránt óriási érdeklődés nyilvánul. A kongresszusi palota előtt kora reggel nagy néptömeg hullámszik és a bejáratokat valósággal megostromolták, hogy karzati jegyet kaphassanak. A karzatoknak három bejárása van. A karzatok, amelyek — nagyjából elegáns hölgyekkel — szülfőlásig megteltek, impozáns látványosságot nyújtanak. A képviselők tíz óra előtt bevonultak az ülésterembe *Bogdanovics Lucian* adminisztrátorral az élükön. A többi püspökök a kongresszusi palota előtt helyezkedtek el és csakhamar felvonult a díszszárad is zászlóval és zenészővel. A kongresszusi ülésteremben a kir. biztos részére bíborvörös baldachin alatti emelvényen bársony karosszék áll. *Nikolics Miron*, a felszenelés szerint legidősebb püspök és kongresszusi elnök részére, a királyi biztos részére emelt estrade előtt, valamivel mélyebben állították fel az elnöki széket. Előtte félkörben 6 bársonyszék áll, melyeket a püspökök foglalnak el. A királyi biztos emelvénytől balfelé az állandó kongresszusi választmány tagjai ülnek.

A mostani kongresszus két főcsoportra oszlik: a radikálisokra és az önállópartiakra, akik szövetkezve a pártonkivüliekkel, harminchárman vannak és együttesen a negyven radikálissal szemben alkotják az ellenzéket. A radikálisok a terem baloldalát és fél középrészét, az ellenzékiek a jobboldalt foglalták el.

A kongresszus megnyitása.

A püspökök és kongresszusi képviselők ma délelőtt tíz órakor gyűltek egybe. *Nikolics Miron* pátriárka püspök szülfőlás szavakban üdvözölte az egybegyűlteket és kijelölte azt a küldöttséget, amely a királyi biztos az ülésbe megöltja.

Alig néhány perc múlva élénk zselvő és éljenzések között lépett a terembe *Günther Antal* királyi biztos *Joanovics Pál* adlátus kíséretében, akiket a küldöttség övezett körül. Ugy a királyi biztos, mint adlátusa fényes díszmagyarban jelent meg. A kongresszusi ülésterem bejáratánál *Nikolics* püspök a püspöki kar élén üdvözölte a királyi biztos, aki feltett kalappal adlátusa kíséretében az emelvényre lépett és itt kinevezési okiratát átadta *Joanovics Pál* miniszteri tanácsosnak, aki a királyi biztos balján az emelvény alsó lépcső-

jén állva, a királyi leiratot olvasta fel magyar nyelven.

A királyi leirat felolvasása után azt mondta *Günther* királyi biztos:

— Főtisztelendő püspök urak! Tisztelendő és tisztelt kongresszusi képviselők! Ó császári és apostoli királyi felségének most felolvasott legfelsőbb leiratával ezen kongresszushoz királyi biztossá a legkegyelmesebben kinevezetvén, ezen minőségemből folyó jogomnál fogva a görög-keleti szerb nemzeti egyházi kongresszusnak a metropoliai egyházi tanács által mai napra összehívott ülését csennel megnyitom.

A királyi biztos beszéde.

Nikolics Miron kongresszusi elnök tolmácsolta ezután a püspöki kar és a kongresszusnak a király iránt hódolatnyilvánítását, mire a királyi biztos fedetlen fővel ülve a többek között ezeket mondotta:

— Tisztelt kongresszus! Ó császári és apostoli királyi felsége, aki annyi évtizeden át mindenkor számos jelét adta a magyar szent korona országában lakó görög-keleti vallású szerb nemzetiségű alattvalói iránti atyai nagy szeretetének, ezen szeretetét ime újabban is megnyilatkoztatta, midőn a székküresedés folytán erre hívatott metropoliai egyházi tanács kérelmére a legkegyelmesebben hozzájárulni méltóztatott, hogy az 1906 évben megválasztott görög-keleti szerb nemzeti egyházi kongresszus rendkívüli ülésre összehívassék.

Ó császári és apostoli királyi felségének kormánya, amely élénk és jóakaratu érdeklődéssel kíséri a hazai szerb nemzetiségű görög-keleti vallású lakosság kulturális és egyházi ügyeit s amely jóakaratu támogatásban részesíti mindazt, ami egyházának megóvására, egyházi autonómiájának a hazai törvények és jogszabályok keretén belül való érvényesítésére irányuló törekvésében a népnek hasznára lehet, midőn javaslatát a kongresszus összehívásának legkegyelmesebb engedélyezésére iránt a legfelső helyre megtette, behatóan mérlegelte az ügyeknek azt a sorozatát, melyet a metropoliai egyházi tanács a kongresszus összehívásának indoklásául szabályszerűen bemutatott.

E beható mérlegelés során a kormány úgy találta, hogy a bemutatott tárgysorozatba felvett szervezeti ügyek egytől egyig ugyan fontosak s méltán várják mielőbbi helyes elintézésüket. De ugyanakkor azt is meg kell állapítania, hogy bármily fontosak is ezek az ügyek, és bármennyire kívánatos, hogy minél előbb letárgyalassanak, mégis mindezeknél sőt bármely más kérdésnél is fontosabb az, hogy az egyház, amely már egy év óta kánon-szerű főpásztorát nélkülözi, az ő törvényszerű és hierarchikus fejét minél előbb ismét elnyerje s ekképen a föladatak megoldásában az egyház episzkopális jellegétől elválaszthatlan körműködése biztosítva legyen.

Ó császári és apostoli királyi felsége, méltányolva a fennforgó körülményeket, a kongresszus egybehívását a megüresedett érsek-metropolita patriárkai szék betöltése céljából a legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, de — miként azt Önök a hozzám intézett kegyelmes királyi leiratból megértették — egyben atyai jóindulatának s gondoskodásának újabb tanujelét adandó, a legkegyelmesebben kilátásba helyezni méltóztatott, hogy az érsek-metropolita-patriárka szabályszerű beiktatása után a kongresszusnak — feltétel nélkül természetesen ebből kívánságát — a bemutatott tárgysorozat többi pontjainak letárgyalhatása végett továbbműködése, vagy újból összehívása engedélyeztetni fog.

Ennek folytán figyelemztetvén a tisztelt kongresszust, hogy ő császári és apostoli királyi Felségétől nyert utasításom szerint mind addig, míg az érsek metropolitá patriárka meg nem választott és szabálysszerűen be nem iktatott, minden egyéb ügy a tárgyalásokból semmiféle terhe alatt ki van zárva: felhívom a tisztelt kongresszust, hogy az érsek metropolitá patriárka megválasztására három napon belül határidőt tűsön ki és engem erről a kongresszus elnöke útján értesítsen.

A magyar nyelv ellen.

Miután a királyi biztos elhagyta a termet, rövid szünet következett. Az ülés újabb megnyitása után dr. Ilovics ügyvéd tiltakozik az ellen, hogy a kongresszuson a magyar nyelv mint hivatalos nyelv szerepeljen. A magyar nyelvet tisztán a megértés kedvéért kiegészítő nyelvként fogadja el. Muacsevics még az ellen is tiltakozik, hogy a magyar nyelvet segítő nyelvként használják. Sérti szerinte az autonómiát az is, hogy a királyi biztos napirendet akart oktrojálni. Tiltakozik az adminisztratori kinevezés ellen is. Popovics Dusan hasonló értelemben szólal fel.

Ezután megválasztották a tisztikart.

A választás elhalasztása.

A kongresszus ezután megválasztotta a napirend-megállapító bizottságot és a kongresszus folytatását holnapra halasztotta. A patriárka-választás valószínűleg csak csütörtökön lesz.

A délután folyamán a helyzet kissé megváltozott. Bogdanovics kijelentette, hogy csak abban az esetben fogadná el a patriarchatust, ha csakugyan a kongresszus választja meg. A magyar kormány kinevezését a kongresszus akaratával szemben nem fogadná el. Ez a kijelentés a kongresszus tagjainak nagy része között nagy meglepetést keltett és ezzel Bogdanovics sánszai nagyon javultak annál is inkább, mert a láthatólag többségben levő radikális szerbek nem zárkoznak el az elől, hogy esetleg egy második szavazásnál Bogdanovicsra szavazzanak, ha az első szavazás után látni fogják, hogy Zmejjanovics megválasztása erős akadályokba ütközik.

Kinos incidensek

Délben egy órakor Günther tiszteletére Bogdanovics ebédet adott, amelyre a hivatalos személyeken kívül a kongresszus tagjainak egy harmada volt meghívva pártkülönbség nélkül. Egy órával az ebéd megkezdése előtt megjelent Muacsevics országgyűlési képviselő Bogdanovicsnál és az önálló szerbek nevében kijelentette, hogy abban az esetben, ha az ebéd alatt felköszöntőt mondanának a bánra, ők nem vesznek részt az ebéden. Bogdanovics kijelentette, hogy a választ a párt vezérével tudatni fogja. Mivel egy óráig senki sem jelent meg a párt vezérével, Muacsevics tudatta Bogdanovicsnal, hogy az önálló szerbek az ebéden nem vesznek részt. Mivel pedig Bogdanovics nem akarta, hogy a terített asztal egy része üres maradjon, sürgősen berendelte az ebédre a papság egy részét.

Ebéd alatt még kellemetlenebb incidensek voltak. A magyar kormányra és a bánra mondott felköszöntőket igen hűvösen fogadták, ép úgy Günther beszédét is. E beszédnek csak az a részét fogadták tapssal, amelyben Günther a szerb nemzetiség érelyeit magasztalta.

Általános feltűnést keltett, hogy Bogdanovics felköszöntőjét, amelyet a kormányra és

a bánra mondott, a parkban játszó zenekar a Gotterhaltéval kísérte. Ebéd után hivatalosan kijelentették, hogy ez a katonazenekar hibájából történt, mert a zenekar utasítást kapott, hogy ne játssza a Gotterhaltét.

Még sokkal nagyobb feltűnést keltett a jelen volt csekélyszámu magyarok között, hogy a zenekar ezután egy olyan darabot játszott, mely ésszevehetőleg keveréke volt a magyar szózatnak és a szerb himnusznak. Mint hírlík, ez a különös zenedarab direkt erre az alkalomra készült, hogy ezzel a magyar szózatot feltűnés nélkül játszassák Horvátországban.

Meggyilkolt énekesnő.

Feldarabolt holttest az Adriában.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 28.

A nagy osztrák kikötővárosnak, Triesztnak lakosságát retteretes gyilkosság tartja izgalomban. Az osztrák Lloyd egyik hivatalnok, egy volt százados kegyetlen módon megölt egy fiatal triezsti énekesnőt, kinek holttestét darabokban találta meg egy triezsti halász.

A kegyetlen gyilkosságról ezeket táviratozzák:

Tegnap reggel egy triezsti halász retteretes felfedezést tett a Riva delle Sanita melletti tengerparton. Halászat közben egy csomagra akadt, amelyből vér folyt. Felvitte azt a rendőrségre, ahol kibontották és egy véres leányfejet találtak benne. Az orvosi vizsgálat annyit megállapított, hogy a vasdróttal összekötözött hulladarab egy körülbelül husz éves leánynak feje.

A triezsti rendőrség széleskörű nyomozást indított és rövid néhány óra múlva megtalálták a gyilkost. A fej egy törülközőbe és egy kóta-lapba volt csavarva, amelyen ez a név állott:

Julius Ritter v. Federerberg.

A törülközőben pedig J. F. monogram volt. A rendőrség megállapította, hogy Federerberg Triesztben lakik. Lakására mentek, ott házkutatást tartottak és egy bőröndben megtalálták a női holttest többi részét. Az egyes testrészeket külön csomagolta papírba a gyilkos és valószínű, hogy egyenként akarta az egyes testrészeket a tengerbe dobni.

Megállapították az áldozat személyazonosságát is. A meggyilkolt nő Fabry Lucie énekesnő, aki egyik triezsti varietében „Sabina” név alatt lépett fel.

A gyilkos Federerberg 45 esztendő, volt százados, majd a keleti vasutnak konstantinápolyi hivatalnok, most pedig az Osztrák Lloyd hivatalnok. Konstantinápolyban felesége és gyermekei élnek. A gyilkosság okát még nem lehetett megállapítani. A szomszédok szombaton éjjel jajgatást és segélykiáltást hallottak Federerberg szobájából. Valószínű, hogy ekkor történt a gyilkosság. Az énekesnő tuniszi születésű feltűnő szép leány. Federerberget vasárnap többen vig sörözés közben látták.

Egy újabb távirat jelenti:

Federerberget ma újból kihallgatták. Állhatatosan tagad és azt mondja, hogy rablógyilkosok jártak lakásában és ezek

követhették el a tettet az ő távollétében. A leányt négy héttel ezelőtt ismerte meg. Nem nagyon szép, de kedves, vidám leány volt, akit ő nagyon szeretett. Federerberget ismerősei dühös, feltékeny embernek mondják, aki mindenre képes. Azt hiszik, hogy a leányt fejszével verte agyon.

Ma reggel letartóztatták Federerberg szállásadóját is, akit bűnrészesnek tartanak.

Divatcsevegés.

Ha Párisban végig sétálunk a nagy Boulevardokon és kíváncsi, bíráló szemmel nézzük a kirakatokat, a világ minden drágaságával telt kirakatok közt feltűnnek olyan elegáns berendezések, amelyekben tulajdonképpen semmit sem lehet látni. Egy pár cobolyprém, egy-egy óriás boa, vagy más semmitmondó dolog a festői elrendezésű bársony és sifon között. És ennek a pár darabnak vajjon minek a drága kirakat?

Nos, e semmi mögött rejtik titokzatos módon a divatbirodalom fejedelmei kincseit. Mennél nagyobb híre van a névnek, melyet félnék tisztelettel ejtenek ki a divathoz értők, annál jelentéktelenebb a kirakat. Paquinnek, Redfernnek, Doncetnak nincs arra szüksége, hogy kirakatba tegye „alkotásait”, sőt mi több, ezzel csak nagy mértékben ártanak magoknak.

Argus szemmel vigyáznak ezekre a szalónokra és avatlan szemnek még csak egyetlen kíváncsi pillantást sem szabad oda bevetni. Még akik venni akarnak, azokat is csak a megbízottjaikkal együtt fogadják. Csak a hölgyeket, az irigylésreméltó vevőket, akiknek a büdzséjét nem terheli meg az 1000 frank többlet egy-egy ruháért, fogadják szívesen. Előttük meggyilkol minden titkos fiók és szekrény: az ő számukra eszelnek ki új divatokat, hogy nagyon is elkényeztetett izlésüket kielégíthessék. Ők a valósgos divatkirálynék!

Szinte gyönyörűség egy-egy ilyen nőt elkísérni a divatárushoz. Kövessenek kérem ebben az utamban. Docuilletnél, a Place Vendomeon, mint gyanutlanokat, a legnagyobb előzékenységgel fogadják bennünket. Szinte belesüppedve a kényelmes karosszékbe, elvonultatunk magunk előtt egész sor elragadó „mannein”-t (a ruhákat próbáló leány.)

Mindenekelőtt a szemünkbe ötlík a sárga szín iránt tápált előszeretet, mely gyönyörű hátterét képezi a dus selyemhímzésnek; mert himzett a szoknya az aljától egészen a térdig és himzett a fésűszerű derékrész is. Mákvirág és a levele, a természetből csak kevéssé elütő árnyalatban, vagy sárga és fehér iris meg a hosszú zöld levele. Örülünk a szép látványnak, de az árát nem igen kérdezzük. Minek rontanók el a kedvünket?

A sajtóságos felöltők tulajdonképpen nem kabátok, de még sem tekinthetők a szalonöltözék járnalékának. A kabátok mind áttetsző szövetből készülnek; dusan vannak díszítve sujtással vagy calpkehímzéssel és sajtóságos típusát képezik a modern divatnak.

Ebben a formában a szabóművészet a legregebb és legértékesebb felöltőket alkothatja, de általánossá nem lesz, mert ez a ruhadarab kizárólag a fényűzés szülötte. De a közönséges halandó miért ne örülhessen legalább a látványnak? Egyébként valamennyire olcsóbb anyagból ha készítjük, lakodalomra vagy más hasonló ünnepélyre nagyon tetszetős lenne.

Valami kis meglepetést a cipődivat is hoz minden esztendőben. Most már nem hegyes forma, nem valami új szín hozza meg a meglepetést — hiszen most már kimondták a színes cipőre, hogy ez nem comme il faut; — az újdonságot a cipő szalagja adja. Nehogy azt higgyük, hogy a szalag csak szükséges kelléke a cipőnek, de egyébként jelentéktelen része! A divat hölgyei nagyon elmaradottan tartanak bennünket ezért; akár csak hegyes orru cipőben járnának most is.

A modern cipőforma tudvalegleg hosszú és keskeny, kerített orral és a félcipő szalagja — kockás. Barna, — fehér vagy fekete — fehér, feltűné aprón kockázva. De aki színes cipőt visel, annak mégis azt ajánlanám, hogy a régi, egyszínű cipőszalagnál maradjon, különben sok lenne a tarkaság. Yvette.

Nyári fürgeteg.

Menyörgés, villámlás a torony alatt.

A t. közgyűlésből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén erőpróba volt a polgármester és a városatyák között. A városatyák tudnillik az ülés kezdete előtt szorgalmasan érdeklődtek az iránt, vajjon *Károlyi Gyula* gróf főispán elnököl-e a mai nevezetes napon?

— Miért szeretnéd ezt annyira tudni, — kérdezte *Nemes Zsiga Lukácsy* Lajostól, — talán csak nem terítgatsz a zsebedben kétszáz ezer koronát nyugalmazott színészek és színésznők számára építendő üdülő hely céljaira?

Ha nem is ez, de mégis nagy oka volt a kíváncsiságnak. Próbára akarták tenni *Varjassy* Lajos polgármestert és a részcsengetyűt. Forró nyári délután lévén, meg aztán rendkívül volt az alkalom is, jölesik az elernyedte idegeknek a torra. A legolcsóbb mulatság a közgyűlés, amelyen hangvavar és részcsengetyű kelnek versenyre egymással s végül is csak óriási hahótában tör ki az egész gyülekezet.

Annyit talán még sohasem szólott az elnök előtt álló csendre és rendre intő hangszere, mint ma. Majd busan, bánatosan, mikor *Nemes Zsiga* a banjalukai újságírók dicséretét szeggette, majd élesen és sivítőr, mikor a közgyűlés *Révész* Adolfot akarta megzavarni beszédében. Az igaz, hogy *Révész* azonnal tolmácsolta a kis harang éles hangjának értelmét, mondván:

— Erveket kérek, nem pedig magas hangokat. Sivítani a polgármester csengetyűje is tud.

Varjassy polgármester derekasan állotta a helyét. Gondolta magában, az egész közgyűlésnek két tárgya van és ha minden képviselő külön-külön maga rendez is hanggyakorlatot, akkor is vége lesz estig; addig pedig valahogy csak bírom.

Es birta. Lecsendesedik a hullámozó tenger is, hogyne simulnának el a közgyűlési teremben felkavart hullámok. A képviselők eme nagy buzgalmának megérthetésére tudni kell, hogy a karzatok is telve voltak. Iparosok foglalták el, akiket nagyon is érdekelt: mi történik odalent a zöld asztal mellett? Biztató pillantásokat vetett a földszint a karzatra s ez hálás mosolylyal tüzelte a megindulandó küzdelemre. Mert hát a mai nap kemény és meleg nap volt. A tanács észrevette a különböző helyeken felcsapó lángokat s készenlétben tartotta a vízipuskákat, melylyel az elemek háboruságát volt csendesítendő.

Számok zuhataga.

A polgári fiúiskola építkezésére beérkezett ajánlatok felett kellett döntenit a közgyűlésnek. A tanács, hogy az ajánlottak ellen kelteső hangulatot leszerelje, a közszállítási szabályrendelet huszonnyolcadik szakaszát tartotta maga elé pajszul s e mögül zudította a zuhanyt a sísztörgő lángokra. Tudnillik a városatyák egy tekintélyes része sehogy sem volt megelégedve azzal az eljárással, amint a tanács ezt a kérdést kezelte.

Az utolsó pillanatig titok, mélységes szent titok volt, vajjon ki az a boldog halandó, aki az iskola-munkából részt kap.

Löcs Rezső előadó egy perc és két másodperc alatt előadott egy kocsiderékra való számot s akinek tetszett, az válogathatott a tíz és százazrek között, mint a tót a vadkörteben. Egy pillanatig lélegzetvessze hallgatott a közgyűlés. Majd észbe kapva óriási lármával tört ki az előadás után.

— Még a gyorsíró sem jegyezhetett le akkora számtengert, — pattogta *Révész* Adolf, hogyan szóljunk mi akkor alaposan hozzá ehhez az előadói javaslatához.

Mint hogy sokan azt kezdték észrevenni, hogy itt még komoly munkát is kell teljesíteni, azért sommásan akartak végezni. Óriási lármában törtek ki s ezáltal feltűnően tisztázták a helyzetet! A polgármester busan ránta a csengetyűt s ebben a kellemes hangversenyben, mint a jövő program zenéje tört elő a jobb és balmezők hátsó padjaiból a jellemző ige:

— Eláll — állál!

Ezzel akarták elejét venni annak, hogy a közgyűlés komolyan kérje számon a tanácstól azokat a százazereket, melyeket az iskola építésére fordít.

— Argumentumokat kérek az érveim ellen, nem értelmetlen hangokat, — ríposztosított *Révész* — mert én szeretnék annak a rettenő sok számnak a háta mögé is tekinteni s kíváncsi vagyok, vajjon miért olcsóbb ez s miért drágább amaz. Lassan haladjunk és tovább érünk. Tessék csak tételenként tárgyalatni a tíz munkacsoportra javaslatba hozott vállalkozók ajánlatát.

A közgyűlés kénytelen volt belátni, hogy négysszáz ezer koronát még sem az ablakon hajigálnak be s a láрма dacára sem tehetett mást, mint hogy tételenként foglalkozott az ajánlatokkal.

Czukur László a tárgyalási módszerhez akart hozzászólni. A polgármester leintette: — Érdekelj föl, nincs szava.

Tudnillik *Czukur* Maszny óvadékát kiegészítette nyolcszáz koronával.

— Ha nincs, hát majd lesz — mondotta *Czukur* — és vészjóslóan pedert egyet szürkülő bajuszán.

Adler Andor kezdte a sort. Találós kérdést adott fel a tanácsnak.

— Miért kell nekünk drágábban építtetni, mikor van megbízható olcsóbb ajánlatunk is?

A kibuvó.

A tanács úgy tett, mint a cigány asszony, mikor a csendőr megakarja űtni. Mega elé tartja a porontyát. Tudja, hogy ezt nem éri csendőrszurony.

A közszállítási szabályrendelet mégé bujt a tanács. Mint az imádkozó néne az olvasót, úgy morzsolta folyton *Löcs* a szabályrendelet huszonnyolcadik szakaszát, amely azt mondja, hogy az esetben, ha valamely ajánlattevő az előírányozott összegnél husz százalékkal olcsóbban hajlandó vállalkozni, akkor az indoklásra szólítandó fel s ha műszakilag aggályosnak mutatkozik, akkor mellőzendő.

Ezért mellőzték *Masny*t és mellőzték *Románt*, dacára annak, hogy *Czukur* László fekete árnyakatvonultatott fel. Egy elhalt embert hívott tetemre, aki, szerinte egy két év előtt történt mellőzés miatt „*agyráskóddst* kapott.” A falak ráskódtak meg, oly vidám kacagással kergették el a városatyák a sírből visszatérő iparos árnyalt, akinek szomorú sorsával határ nélkül llesztgetett *Czukur*.

A többség a tanács javaslatát aztán egész terjedelmében el is fogadta.

Pecsétet is kellett a határozatra űtni. Mert hlába legénykedünk mi idehaza, a miniszterek a legritkább esetben értenek egyet a közgyűléssel. Rendre változtatják meg a határozatait. Felállott a pecsétőr, *Reicher* Károly főügyész s elmondotta, hogy ő már életében sok sürgős ügyet látott, de olyan sürgős, mint amilyen a polgári fiúiskola építése, még nem akadt eléje. Indítványozta is, hogy a birtokon kívüli felelősséget mondja ki a közgyűlés. Erre már a karzat is zugni kezdett s ez bátorságot űntött a törvényhatósági bizottság tagjainak lelkebe.

Müller Károly haragszik.

Müller Károly szólaltatta meg a város lelkiismeretét s kijelentette, hogy ő ezzel a közgyűléssel nem vállal szolidaritását.

— Mint hogy az iskolaépítés költségei az egész város közönységét terheli — ugymond — s a közgyűlés mégsem választotta a takarékoság útját s a miniszter semmiesetre sem járul hozzá az indokolatlan túlköltségekhez, azért kijelenti, hogy nem vállal sem erkölcsi, sem anyagi felelősséget s kéri, hogy ezen kijelentését jegyzőkönyvbe vélessék.

Nagy Sándor dr. azt hitte, hogy jól ismeri kollegáit, a városi képviselőket s egy elvesztendő per rémes költségvetésével fenyegette meg a közgyűlést.

— Ha birtokon kívül felelősséget csak meg a határozat és mi vállalatba adjuk a munkát, akkor beperel bennünket az építész, akit a miniszter elűthet esetleg a munkától. Ismerem Arad pereit s annyit tudok, hogy ritkán szokott pert nyerni.

Ma még *Nagy* Sándorra sem hallgatott az aradi parlament, a többség elfogadta a főügyész javaslatát s kimondotta a birtokon kívüli felelősséget.

A kisebbség véleménye jegyzőkönyvbe került. Nem találtak sürgősnek az építkezést: *Müller* Károly, *Nagy* Sándor dr., *Domonkos* Lajos, *Mandl* Vilmos dr., *Éles* Ármin, *Éles* Béla dr., *Révész* Adolf és *Faragó* Rezső.

A Szabadság tér parkirozása ellen megindított mozgalmat diadalra segítette a közgyűlés s kimondotta, hogy a téren tilos a faültetés, maradjon az piac. *Nemes* Zsiga és *Lukácsy* Lajos ötször-hatszor emelkedtek fel helyeikről, hogy a parkirozás szükségessége mellett emeljenek szót, de a láрма jegyében összeült közgyűlés tulharsogta őket s mikor leültek, anélkül, hogy beszélhettek volna, óriási hahótában törtek ki a városatyák. Gyönyörködtek abban, hogy milyen ügyesen sikerült elnyomni a szót.

Miután a polgármester még egyszer hatalmasan megráta a csengetyűjét s kimondotta, hogy nem lesz park a Szabadság-téren, a közgyűlés tagjai diadalvágással szétoszlottak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Madarász, operett.
Csütörtök: Szókimondó asszonyosság, színmű. Gál Gyula felleptével.
Péntek: A bíboros, dráma. Gál Gyula felleptével.
Szombat: Mercadet, színmű. Gál Gyula felleptével.
Vasárnap: Becstelének, színmű. Gál Gyula felleptével. Utolsó előadás.

* A Madarász. Milöcker bájos muzsikájú operettje, a „Madarász”, holnap kerül színre Hunyady Józseffel a címszeropben. Rubos Árpád, aki vendégként volt jelenve, táviratilag mondta le a vendégszerződését, mert súlyos indispozícióval küzd. Postás Mikát Kállay Jolán játssza. A többi szerep Zalay Margit, Ber...

Leövey, Borbély, Ladiszlav, Faludy és Ujj kezében van.

* Gál Gyula Aradon. A Nemzeti Színház kiváló művésze, Gál Gyula, aki négy estén át fog szerepelni a színpadon, holnap érkezik Aradra s ettől kezdve a próbákat személyesen vezeti. A társulat nagy ambícióval készülődik Balzac világhírű darabjának, a „Mercadet”-nek premiérjére.

* Aktualitás mozgófényképekben. Az aradi Uránia színház műsora lépést tart az aktualitásokkal s érdekességekkel. Nemcsak abban, hogy a nagyobb világosképekről felvett mozgófényképeket a legrövidebb idő alatt költi, de azért is, mert általános érdekű képeket is olyan kört választ, amely a közönséget lebillenteti. Ilyen az Uránia új műsora, amelyből kiemeljük a délfranciaországi autómobil utazást, a természet után felvett érdekes látványosságot, a *Színházi botrány* című mulattató jelenetet, *Narcis legendáját* és a többi, amelyek mind gyönyörködtetésére szolgálnak a kedélynek és a szépségnek.

* Erzelmekek világából. Kováts Ferenc aradi lakos, kinek az Aradi Közlöny tárca rovála alatt „Névtelen” aláírással megjelent novellái és egyéb érdekes közleményei a közönség előtt ismeretesebbek. „Erzelmekek világából” cím alatt novellacsoportot ad ki. A novellacsoport sajtó alatt van s e hét folyamán megjelenik A 80—90 oldalra terjedő füzet bolti ára 1 korona 50 fillér. Előjegyzőknek 1 korona. Előjegyezni lehet a szerzőnél, Kováts Ferenc, kir. tanfelügyelőség Arad.

Egy csónakkirándulás halottjai.

Öten a vízbe fultak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 28.

Súlyos szerencsétlenség történt tegnap egy tiroli ismert fürdőhelyen. Egy előkelő kirándulással telt csónak az Inn folyón egy vasuti hid pillérébe ütközött és az összes utasok a vízbe fultak. A katasztrófa a prágai társadalom legelőkelőbb három családját mély gyászba döntötte.

A szerencsétlenségről Bécsből ezeket táviratozzák:

Tegnap este az Inn folyón Innsbruck közelében halálos csónak-katasztrófa történt. A schwazi elektrotechnikai gyár tulajdonosa, *Haslinger* Rudolf lovag, lovag *Leudenfeld* dr. vegyész, egy prágai egyetemi tanár fia, *Stenitz* gépész és ennek felesége s leánya tegnap délután két órakor az Innen csónakba ültek, hogy a folyón lefelé egy kis kirándulást tegyenek. *Brislegg* mellett a rosszul kormányzott hajó neki vágódott a vasuti hid pillérének. A heves összeütközés következtében a csónak darabokra tört és a benne ülőket a sebes örvény pillanat alatt elragadta. Eddig még holttestüket sem lehetett megtalálni.

Egy későbbi távirat szerint a szerencsétlenek nem tűntek el mindjárt a hullámokban. Néhány paron álló ember látta őket, amint teljes erejükben küzdenek a hullámok ellen és hallotta a segítségkiáltásukat is. Segíteni azonban nem lehetett. A gépész felesége tűnt el először a mélybe. A férfiak egy ideig tartották magukat a víz felett, majd a folyó egyik kanyarulatánál eltűntek a vízben.

Lovag *Haslinger* régebben a prágai egyetemen magántanár volt. Mindössze 29 éves volt és nemrég vette feleségül *Pick* Arnold dr. prágai egyetemi tanár leányát. *Leudenfeld* lovag a prágai egyetem zoológiai tanárának fia és mindössze

24 éves volt. A fiatal vegyész jegyben járt *Pick* tanár fiatalabbik leányával és már legközelebb az esküvőnek kellett volna megtörténnie.

A szerencsétlenség híre Párisban igen nagy részvétet keltett.

ADÓ-ÓDA.

*

Kioksban, parkban, vasúton, téren
Es uton-utfélen,
Fürdőben, fodrásznál és kávéházban
Tárgyalnak lázban;
És sehol más nem hallható:
Csak az adó.

Van sugalódás, káromkodás,
Nyilatkozat és még sok más;
Együtt tárgyal most ur, paraszt,
Együtt kóbol sok bus panaszt:
Az építész, az nem épít;
A masamódné nem széplít;
S a cserepes?
Az nem keres.
S a csizmadia mind a hány:
Családapa, nyolc gyerekes...

A vásárra a sok marháat
Hiába hajtják;
De a kétlábun az adót
Asért behajtják...
Nincs kereset;
Nincs kereset,
Nincs pénz, nincs posztó, nincs arany;
Csak adóköteles alany.

Z—n.

HIREK.

Pállik Béla temetése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 28.

Pállik Béla hírneves magyar festőművész tegnap elhunyt 62 éves korában, mély gyászba döntve a magyar képzőművészetet.

Halála szerte az országban igen nagy részvétet keltett. A művész özvegyének budapesti *Kmety*-utcai házában egymást érik a részvétlátogatók s özönével érkeznek a kondoleáló levelek és részvéttáviratok a gyászoló családhoz. Az első között érkezett meg *Molnár* Viktor közoktatásügyi államtitkár távirata az özvegyhez. A távirat így hangzik: „Fogadjátok őszinte, meleg részvételem a nagy veszteség alkalmából, amely Nagyságodat és családját s a magyar művészetet érte.”

Részvétüket fejezték ki: *Tisza* Kálmánné, *Károlyi* Gyula gróf, aradi főispán, *Károlyi* Melinda és *Margit* grófnők, *Majorszky* Pál dr., a kultuszminiszterium művészeti ügyosztályának titkára, stb.

A ravatalt ma állította fel az entreprise in.ézet a városligeti Mücsarnok előcsarnokában, ahonnan művészetünknek már annyi jelesét kísérték utolsó útjára. A holttest ma még a kórház halottas kápolnájában maradt s onnan holnap kora reggel szállítja át az entreprise a kiállítási palotába. A ravatalt a közönség szerdán délelőtt kilenc órától háromig tekintheti meg. A temetés szerdán délután négy órakor lesz a katolikus egyház szertartása szerint. A Képzőművészeti Társulat, *Krieh* Aladár festőművészt kérte fel, hogy nevében a halottat elbucszatassa. A Kép-

zítőművészek egyesülete nevében — *Róna*-*József* szobrászművész, elnök paratálja el.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 29 én az időjárás: Meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— Fallières leányának esküvője. Fővárosi tudósítónk jelenti: A francia kormány tagjai elhatározták, hogy Fallières köztársasági elnök leányának esküvőjén, feltéve, hogy arra meghívják őket, résztvesznek. Fallières Éva kisasszony esküvőjét az nban a legszűkebb családi körben tartják és így arra a művésztársulatot nem fogják meghívni. A fiatal pár nemcsak az anyakönyvvezető előtt fog megesküdni, hanem a házasságot egyházzal is be fogják szentelni.

— Az autobusz és a lóvonat összeütközése. Elkeseredett harc folyik az autobusz és a lóvonat között, amióta az A. V. A. V. kocsijai diadalmasan futkosnak Arad utcáin. A csatározás egyik komoly eredménye az lett, hogy a lóvonat leszállította az áralt és ezzel némi visszavonulófélét fuvatott. Ámde a harc azért nem szűnt meg. Az autobusz és a lóvasut kocsi farkasszemét nézve robognak egymás felé. Azt a bizonyos szemét csak este láthatjuk részint pislogó petróleumlámpa, részint acetilámpa alakjában. Nappal a farkasszemét a lóvasuti kocsi és az autobusz-soffőrök tekintete képviseli. A két szembe jövő kocsi mindig olyan látványt kelt, mintha két ellenséges tábor vezéral rohannának egymásnak és gyakran félni lehet az összeütközéstől. A harcok felek két képviselője — egy autobusz és egy lóvasuti kocsi — ma csaknem egymásnak rohant egy dűhében. Ez a háború illő jelenet délelőtt tíz órakor történt a Karolina-utca sarkán. A 8. számú autobusz véletlenül nekifutott a 15. számú lóvasuti kocsinak, amelynek az oldalát horzsolta. Természetesen nagy népcsoport támadt a karamból hírére és néhány perc múlva vész hírek keltek szárnyra véres szerencsétlenségről, szívtöréstől holttestekről, amint azt a nyári forróságól fölisgatott fantázia elképzeli. Pedig mindössze annyi történt, hogy a lóvasuti kocsi oldala meghorzsolódott és ledörgölgödött róla még az a kevés festék is, amit az idő ugynevezett vasfoga évtizedekig nem bírt róla lerágni.

— A megnyitott játékbank. Ösztendéből jelentik, hogy a Cercle privé játéktérmet, melyeket néhány héttel ezelőtt az ügyesség lezárt, megnyitották, miután a játékszabályokat állítólag úgy változtatták meg, hogy az esélyeket egyformákká tették. Már az első napon óriási tolongással vettek részt a fürdővendégek a játékbankban.

— Kossuth-nóta a kaszárnyában. Szabadkáról jelentik: Vasárnap este a 86. gyalogezred pótkeret zászlóaljának két aliszája: *Szilvási* szakaszvezető és *Süme*gí tizedes a kaszárnya saobájában este fél tízkor lefeküdtek és az ágyban a Kossuth nótát énekelték. De ki nyitott a szoba ajtaja és megjelent főhadnagy ur *Müller*, aki dűhbe jött a nóta hallatára és rapportra rendelte a két katonát. Ma reggel *Sztanojlovics* őrnagy *Szilvási* 8 napi laktanya fogságra, *Süme*gí tizedest pedig 20 napi szigorított fogságra ítélte, mert a laktanyában a meg nem engedett dalt énekelték.

— Amerikában elhunyt magyar színigazgató. Egy buenos-ayresi távirat jelenti: *Ferenczy* József magyar származású színigazgató itt elhunyt. *Ferenczy* 1852-ben született; 1874-ben a weimari udvari opera énekesse volt. Később színtársulatot szervezett és Amerikában élt.

— Házasság. *Ditrichstein* Herman vasárnap tartotta esküvőjét *Schattlesz* Irén aradi urielánnyal, özv. *Schattlesz* Mórné leányával.

— Kivándorlási bünszövetkezet a felvidéken. A budapesti bünyügyi osztály egyik vezetője, Sándor László rendőrkapitány, a múlt héten hirtelen elutazott Budapestről. A hivatalos kommuniké szerint Sándor a zugbankárok ügyében Oroszországba, majd Németországba utazott. Sándor László ma délelőtt, mint Budapestről táviratozók, visszaérkezett a fővárosba. Ezzel egyidejűleg kiderült, hogy a főkapitány nem is a zugbankárok ügyében járt el, hanem egy nagystilű kivándorlási bünszövetkezet ügyében nyomozott Bereg-, Zemplén- és Ungmegyékben. Felsőmagyarországon ugyanis egész szervezet dolgozik, a melyben erősen képviselve vannak bizonyos hatósági személyek is. A kivándorlási vállalat összeköttetésben áll hasonló németországi vállalatokkal és a hatósági személyek visszaélve hivatalos hatalmukkal, száz számba szállították az áldozatokat. Sándor László a legnagyobb inkognitóban volt kénytelen nyomozni. Még a rendőrség előtt is titkolta kilétét, mert a bünszövetkezet nagyon sok hatósági személyvel áll kapcsolatban. Ma Budapestre utazott Patay András, Bereg megye főispánja is, aki jelentést tett a feltűnő leleplezésekről a belügyminiszternek. A nyomozást most már még nagyobb apparátussal folytatják. A dolog először a belügyminisztériumnak jutott tudomására és rögtön intézkedtek, hogy az államrendőrség egyik nyomozó tisztviselője a felvidékre menjen. Az ügy most a belügyminisztériumban van és ott fogják a további lépéseket megállapítani.

— Étetunt leány. Antalfi Etelka, Antalfi Árpád gáji lakosnak fiatal leánya ma délután három órakor apjának Berju utca 15. szám alatti lakásán *marclugot ivott*. A leányt ma délután valami esinyje miatt megszólta, majd megütötte az apja és az elkéseredett leányt a feletti bánatában követte el ma délután az öngyilkos kísérletet. A házban lakók hamar észrevették a vonagló leányt és orvost hívtak. Felépüléséhez alig van remény.

— Gyilkosság a mostohatestvér miatt. Tiszaladányról véres dráma híre érkezik. Nagy Sándor 22 éves ifju, Nagy Sándor földbirtokos fia lelőtte a mostoha anyját és a mostoha leánytestvérét, azután öngyilkos szándékkal magára lőtt, de csak könnyebben sebesült meg. A véres tett oka az, hogy a szülei nem akarták neki feleségül adni mostohatestvérét.

— Rablás a gőzhajón. Budapestről jelentik: Schill Katalin gazdag magánzónó ma érdekes ügyben tett följelentést a budapesti rendőrségen. Tegnapelőtt az „Albrecht” nevű gőzhajón Budapestre utatában elaludt a kabinjában. Vukovár tájékán asztán észrevette, hogy valaki kinyitotta a kabinja ajtaját. A titkaskató hőségben annyira kábult volt, hogy kiáltott ugyan segítségért, de megint elaludt. Mikor azután fölébredt, észrevette, hogy *Adromeser koronát* érő, briliánskövekkel kirakott aranykarkötője hiányzik. Természetesen nagy zajt csapott a hajón, de bár itt mindenkit megmozdítottak, az értékes jószágok nyoma veszett. Ma azután Sajó Sándor rendőrtanácsosnál a kárvalótt peres bűnvádi följelentést tett ismeretlen tettes ellen rablás címén. A vizsgálat megindult.

— Az adókvetés. Az adókvetés bizottság előtt tárgyalás alá kerül folyó hó 29-ikén, szerdán 1999 től 2120 ig tételig a székakereskedő, szegényház élelmeső, szeméthordó, szénakereskedő, szeszereskedő, szállag, csipke, szöveteke-

reskedő, szilgyártó, szilvaszagaó, szilvas, sodronykesztő, szivattyukészítő, szikvizgyártó, szobafestő, (mázoó), szobrász, sücs, tanár (tanár), tanítónő, táncitanító. Folyó hó 30-ikán, azaz csütörtökön tárgyalás alá kerülnek a 2121 ik tételtől a 2158 ik tételig a teherszállító, terménykereskedő, temetés-rendező vállalat, teőfedő lemezgyáros, tégláégető, timár, tojáskereskedő, tollkereskedő, udvar bérbeadó, utazó, úgynök adója.

— Betörés egy gréfi kastélyba. Reichenauból táviratozók: *Széchenyi Gyula* gróf villájában múlt éjjel vakmerő betörést követtek el. A betörők díszítési és fényűzési tárgyakat, valamint vadászati jelvényeket raboltak. A betörőknek semmi nyoma. A villában esidőszert nem laknak. Ugyanebbe a villába már a múlt évben is betörték a nyári hó napok alatt. Valószínűleg ugyanazok a tolvajok, akik tegnap. A múlt évben a betörők főképen berendezési tárgyakat és értékes képeket loptak.

— A szokás párosan. Fővárosi tudósítónk jelenti: Barányi Iona 20 éves leányó Budapesten, a szenedében végezte tanulmányait és miután megkapta a diplomáját, elment haza szüleihez Szepesiglóra. Még jóval mielőtt Budapestről elutazott, megismerte Barna Andor 21 éves látszerességedet, megszerették egymást és elhatározták, hogy férj és feleség lesznek. A leány szülei azonban másként gondolkodtak, szerintük nem azért taníttatták a leányt, hogy egy éretlen fiu elvigye s elittották a fiatalokat egymástól. Barna úgy segített a bajon, hogy s hó 19-én elment Szepesiglóra és onnan Budapestre szöktette a leányt. A leány szülei följelentették a székevényeket és most a rendőrség keresi őket.

— Rejtélyes haláleset. *Szabadszállásról* jelentik: *Koós Bálint* kunszentmiklósi vasúti munkás béresnek adta tizenöt éves fiát *Győrffy Sándor* jó módú szabadszállási gazdához. A fiu sokat panasszkodott, hogy Győrffy rosszul bánik vele. Néhány nappal ezelőtt hazament szüleihez azzal, hogy a gazdája össze-vissza verte. Apja rábeszélésére másnap mégis visszament Győrffyhez. És a fiuval együtt hajnalban ki ment a város közelében levő tanyájára. Délután a gazda szekérrel jött vissza, a fiu pedig letakarva feküdt a kocsiban. Győrffy egyenesen egy orvoshoz hajtattott és azt mondotta, hogy a bérese beteg, adjon neki orvosságot. A doktor írt neki valami receptet, mire Győrffy hazahajtott, egy óra múlva azonban már hivatatta az orvost és szomoruan adta tudtára, hogy a fiu hirtelen rosszul lett, s beadta neki az orvosságot, de az már nem használt, a gyerek meghalt. *Koós Bálint*, a fiu apja azonban a gazda elbeszélését nem tartotta valószínűnek és Győrffy Sándort halált okozó súlyos testi sértés miatt följelentette. Győrffy ellen a vizsgálót megindították.

— Rablógyilkosság. Borzalmas és kegyetlen gyilkosság esete tartja most izgatottságban a torontáli Magyarszentmihály község lakosságát. Gulyás Mihály ottani földműves ugyanis a napokban a lovakat legeltette künn a legelőn. A nagy forróság valahogy elikkasztotta, úgy hogy elaludt. Valaki észrevette, hogy Gulyás Mihály alszik s látva, hogy senki sincs a közelben, néhányszor fejbevágtta az alvó embert s a lovakkal elmenekült. Gulyást csak akkor keresték, amikor távolmaradása már feltűnt s ekkor meg is találták a mezőn vérbe fagyva, de a lovaknak akkor már hírük sem volt. Az esetről nyomban értesítették a csendőrséget, mely jelentést tett róla az ügyészségnek. Gulyás néhány napig még életben volt, de eszméletre nem tért többet s tegnap bele is halt súlyos sebeibe. A gyilkos kézrekerítése iránt a csendőrség most fáradozik és hír szerint már nyomában is vannak a tettesnek.

— Melypusztító és rovarper legjobb minőségben Vojtek és Walsznál Aradon. 191.

TARKASÁGOK.

(*Mélyen leszállított áron.*) A Weitzer János-
ncai polgári iskolában működő adókvetés bizottság
már hetek óta fáradozik az idei adók megállapítá-
sán. Az iskolahelyiség reggelenként megtelik bus-
arou emberekkel, akik épen olyan kényszerűen
mennek be az iskolába, mint a rosszul tanuló ne-
bulók a szekundák elébe.

Nem lehet a bizottságnak olyan ajánlata, ame-
lyet a delikvens kifogások nélkül elfogadna és nem
egy kómikus jelenet játszódik le a délelőtti adókvé-
tések alkalmával. Az elmúlt hét végén a gölya né-
nek és a szatócok adóinak megállapítására került a
sor. Természetesen valamennyien beszállingóztak a
sárga épületbe és a helyzethez illő komoly arcot
vágva, elhelyezkedtek a zöld asztallal szemben álló
székeken.

A bizottság valamennyi tagja önkéntelenül ne-
vetésre fakadt, amikor a minap reggel nyolc órakor
egyszerre, szép sorjába, több, mint egy tucat bába-
asszony vonult be a kiseded terembe. A tudakos
képű, fontos hivatású asszonyságok önhittén, büsz-
kén álltak egymás mellett, mint valami testület ve-
zetői és komoly homlokfráncolással feleltek az öreg
bácsik mosolyára.

Legelsőnek az asszonyságok legöregebbikére
került a sor. A fehérhaju matrona szeméin ott ül a
hiressé vált pápaszem, két keze az ölében nyugszik
és a szemüvege fölött néz át a bizottságra. Már
eleve mozog a fogatlan szája, valamit mormog ma-
gában, tán jó előre szidja az urakat azért az adó-
ért, amelynek összegét még nem is tudja.

Az előadó felolvassa a nevét, aztán jószágon
fordul hozzá:

— No néni, magára mindössze tizenöt ko-
rona adót rovunk ki. Elég lesz?

— O, ó, — felelte sáppadozva a kiérdemesült
gölya néni — nem hogy elég, de sok, tekintetes
uram. Mit tetszenek gondolni? Nagyon rossz ma-
naposság a kereset. Ma már nem potyognak úgy a
gyerekek az égből, mint azelőtt. Nem köll senkinek!
Hatvan éves vagyok már, évente alig akad egy-két
gyermekem, hát miből fizessem ezt a rengeteg
adót? . . . Ha gyün is egy két eltévedt poronty, a
fiatal babákra esik, nekem csak az alja marad.

A bizottság mélyen leszállított áron állapította
meg a zsörtölődő néni adóját.

(*A megszokás.*) Van az aradi háziezrednél egy
kapitány, aki bármilyen apró hibaért mindjárt ezt
kiabálja oda a bakának:

— Gazember, holnap raportra!

Ennek a századosnak a napokban roppant meg-
bokrosodott a lova a gyakorlóterén. Akárhogy esit-
totta, nem akart nyugodni. Legalább tíz percig
küzdött így a kapitány; a megvadult lo tovább
is kapálózott és csaknem ledobta hátáról a gazdáját.

Egyszerre nagyon dühös lett a százados. Ke-
ményen végighuzott palcájával a lo nyakan és a
füléhez hajolva, torkaszakadtából kiabálta:

— *Gazember, holnapra raportra!*

TORVÉNYKEZÉS.

§ Főügyész és ügyész konfliktusa. Győr jö-
gászkörökben egy hét óta másról nem beszél-
nek, mint arról a különös esetről, mely Győri
megesett. *Kis József* főügyész a szó szoros
értelmében dezavualta *Fischer Gyula* dr. kir.
ügyészt. Az eset maga különös részlettelvel
együtt így történt: A múlt kedden egy győri
kereskedő előtt kihirdették a kuriai végzést,
mellyel a kereskedőt sujtó egy hónapi foghá-
büntetés jogerőre emelkedett. Léletbirtetés előtt
a kereskedő védője néhány napi halasztást kért
a kir. ügyésztől védelem számára, de a kir.
ügyész nem látott okot fennforogni a büntetés
leállításának elhalasztására és megagadta a kérés

teljesítését. Hiába hívatkoztak az ellélt és védője családi okokra és körülményekre, Filscher Gyula dr. kir. ügyész az ítélet kihirdetése után a kereskedőt levezette a fogházba. Az ellélt védője ekkor Kiss József főügyészhez fordult, hogy védenne számára néhány nap halasztást kapjon. A főügyész erre írásban utasította az ügyészt, hogy a foglyot szabadon bocsássa, illetőleg neki halasztást adjon, majd személyesen lement a fogházba és a már fogoly kereskedő szabadonbocsátotta és neki hosszabb időre halasztást adott.

§ A székudvari mérgezési kísérlet. Magituk lapunk múlt pénteki számában azt a gyermekgyilkossági kísérletet, melylyel Uk István né székudvari lakos elakarta pusztítani 25 éves néma fiát. Ukkné, míg férje a mezőn dolgozott, összeveszett szerencsétlen fiával, aki útlegeini kezdte anyját. Az esemény után szomszédjától, Bakruk Bernát kereskedő leányától mérget vett és azt ételben beadta fiának. Mikor a fiu rosszul lett, az előjáróság megindította a vizsgálatot és kihallgatta az asszonyt, aki egy kis ellenkezés után törődésesen bevallotta bűnét. Székudvari tudósítónk most azt jelenti, hogy a megrögzött fiu, kinek még idejekorán ellenmérget adtak be, jobban van és egy két hét alatt teljesen felgyógyul. Ukkné most a kisjenői járásbírószág fogházában van. Bakruk Bernát kereskedőt és leányát az aradi ügyészség fogházába szállították.

IDEGENEK ARADON.

— Julius 28. —

Fehér Kereszt szálloda Jilek Károly igazgató Budapest. — Szemerényi István utazó Budapest. — Lovvich Gyula főszolgabíró neje Nagyhalmagy. — Elek Mihály gyógyszerész Szonok. — Márton Lajos városi utbiztos Batonya. — Teszler Simon utazó Nagyvárad. — Balla László szabómester Nagykikinda. — Adermann Márton igazgató Budapest. — Reich József szén-savgyáros Nagyvárad. — Hevessy Károly dr. albiró Miskolc. — Zarity János korcsáros Nagykikinda. — Sebestyén Kálmán utazó Budapest. — Hönig Mór utazó Facset. — Vadász Samu utazó Budapest. — Brüll Lajos utazó Budapest. — Völgýessy János gazdász Szeged. — Kohn Tibiás utazó Nagybeskerek. — Luchtnerkert János vendéglős Karánsebes. — Fajka János főszámvevő Szeged. — Bokor Pál polgármester Szeged. — Bilek Ferenc utazó Bécs.

Központi szálloda. Tenner Gyula utazó Budapest. — Czimozárt Dezső fakereskedő Gyula. — Barber Herman utazó Pécs. — Békéssy Gyula kárbeszélő Budapest. — Petrovits Demeter utazó Szeged. — Halmos Izsó ügyvédjeölt Budapest. — Tischler Imre utazó Budapest. — Szigethy Ferenc gazdász Talpas. — Tóth László uradalmi gazda Csáktornya. — Werscherich Aladár tisztartó Csáktornya. — Velicán Aurél üzletvezető Balázsfalva. — Rauman Imre utazó Zenta.

Vass szálloda. Kohn Izidor kereskedő Szeged. — Lünemann Gusztáv utazó Bécs. — Tuczakovits Béla tanító Debrecen. — Takács Jenő utazó Budapest. — Prazsák Ferenc ellenőr Arad. — Hermann Bernát kereskedő Repszeg.

Pannonia szálloda. Vajner Lajos elektrotechnikus Debrecen. — Molnár Ferencné magánzónó Borosjenő. — Scharp Henrik gyógyszerész Foklő. — Metz József és neje földbirtokos Almás. — Ratiu Romulusz lelkész Kakaró. — Kolline Péter lelkész Almás. — Herczeg Vince téglamester Budaörs.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Uj-Arad, július 23.

Amennyiben a múlt heti csapadék hatásáról szóló híradásokban bizni lehet, jelenthetjük, hogy az sok helyütt megkéve jött, a tengerit a nagy meleg ugyszólván megsütötte és így az eső már nem sokat segíthetett rajta.

A gabona behordásával megfelelő időjárás mellett gyorsabban haladnak előre.

A gabonafizlet irányzata cserdes. A szezonbeli élénkség még hiányzik.

A mal piacon elkelt:

2500 mm. uj-busa 10-70 —

200 mm. tengeri 7-20 —

Névleges jegyzés:
Uj rozs 8-70 —
Ó zab 7-80 —
Uj árpa 7-00 —
A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 28.

Amerika 1¼-el olcsóbb. 18 ezer mm. 45 fillérrrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlát	2 órai sárlát
Busa októberre . . .	11.13 - 11.14	11.11 - 11.12
Zab októberre . . .	8.23 - 8.24	8.23 - 8.24
Rozs októberre . . .	9.39 - 9.40	9.37 - 9.38
Tengeri májusra . . .	7.29 - 7.30	7.25 - 7.26
Tengeri júliusra . . .	7.53 - 7.54	7.56 - 7.57

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzlettelen.

Budapest-kőbányai sörteskereskedelem.

— Julius 28. —

Magyar elsőrendű: Orog nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; középp páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; léval nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 127—129 fillérig; fiatal középp páronként 351—320 kilogrammig terjedő súlyban 129—131 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 133—137 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; középp páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sörteslétszám: Julius hó 24. napján volt készlet 38,604 darab, Julius 25. napján főlhajtattott 541 darab, Julius 25. napján elszállítottott 197 darab, Julius 25. napjára maradt készletben 38,948 darab.

A híson sörtes üzlet irányzata: kellemesebb

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1908. évi július hó 29-én:

A madarász.

Operette 3 felvonásban. Irta: M. West és L. Held. Zenéjét szerző: Zeller Károly.

SZEMÉLYBK:

Mária	Wlassák V.	Postás Milka	Kállai Jolán.
Adelaida	Benkőné P.	Schenk báró	Ladiszlai J.
Csörz báró	Borbély S.	Kamarás	Ujj Kálmán.
Szaniszló gróf	Faludi K.	Jutka	Kun Irén.
Adám	Hunyadi J.	Lasskó	Leővey Leo.

Kezdets 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simon-utca 1. szám, Szabadsgátér mellett.)

Műsor 1908. július hó 29-én, szerdán:

1. Narcis legendája. Látványosság. — 2. A rosszul fizett helyettes. Humoros. — 3. Gazdagság és szerelem. Fantasztikus. — 4. A furfangos művészek. Vigjáték. — 5. Az első zongora óra. Bohózat. — 6. Automobil-utazás. Természet felvetel Délfranciaországban. — 7. A szerelem győzelme. Dráma. — 8. Sínházi botrány.

Minden előadás alatt katonazenés játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bá: mikor be lehet menni.

Hellyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: **Bolgár Lajos.**

NYILTTER.

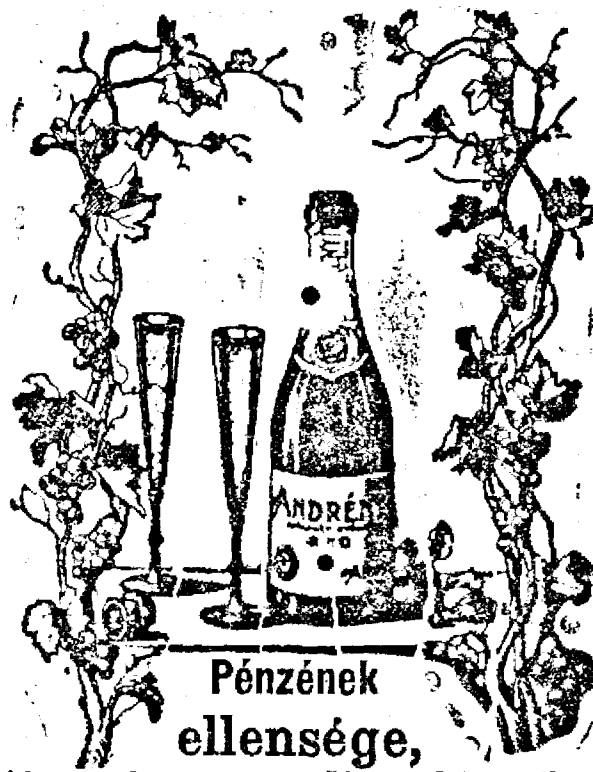
Elismerő nyilatkozat!

Kedves Nádler ur! Legnagyobb örömmel adok kifejezést, hogy végre a közhatalra egy kitűnő minőségű fogtisztítószer, a Hőféhért feltalálta. Sietek is a nyilvánosság előtt önnel teljes elismerésemet kifejezni, mert olyan nagy hatásu, hogy a fogkötésséget és a fogkővet, melyet sok idegen szorrel nem bírtam eltávolítani, míg az ön szabadalmazott szerével, kétszeri használat után teljesen tisztá, fehér fogat nyertem. Miért is minden embernek az ön kitűnő fogtisztító szerét nyugodt lelkiismerettel ajánlhatom.

Kiváló tisztelettel

Tichy Lajos,
Szállás-fürdő.

2588

Pénzének

ellensége,

ki azt francia pezsgőért szorja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Steckenpferd-Bay-Rum

a legkiválóbb hajviz

Bergmann és Társa Dresda és Teschen a/E., amely kitűnő szer fejkorra ellen, valamint a haj idő előtti őszülése és hajhullás ellen. E szer elősegíti a hajnövést és igen erős szer a reumatikus fájdalmak ellen. 2 és 4 kor. üvegekben kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerkereskedésekben és borbélyüzletekben. 2273

Építetők szives figyelmébe.

Lenkey Antal

építési vállalkozó

Arad, Edelspacher-u. 6/a.

Az építés terén elfogad a szakmába vágó tervek, a mai kornak megfelelő bármely stíl szerinti készítését. Elvállalok mindennemű kisebb és nagyobb földszintes lakházak, gazdasági épületek, közsegi templomok újbóli felépítését, ugyszintén mindenféle cementburkoló munkák készítését, régi épületek átalakítását és kisebb nagyobb javításokat stb., amelyek készítéseikért lehetőleg legolcsóbban számíttatnak. Szakszerű munkákért jótállás vállaltatik.

A t. közönség becses pártfogását kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Lenkey Antal,

2377

kép. kőművesmester.

Székudvari

vegyeskereskedésem

korlátlan italméressel

hasznbérbe kiadom.

Stern Lajos,

Székudvar.

2585

Feltűnő újdonság!

DELICEMinden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mászt nem szívhat.**SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.****Értesítés.**

A cs. és kir. hadtest hadbiztossága kereskedelmi szokvány szerint a temesvári cs. és kir. élelmezési raktár szükségletére 10000 mm. szénát, 5400 mm. alomszalmát, 1600 mm. ágyszalmát és 190 mm. szecskaszalmát vásárol.

A felbélyegzett eladási ajánlatoknak 1908. évi augusztus hó 3-án délelőtti 10 óráig kell a hadtest hadbiztosságánál beérkezniük.

A közelebbi feltételek az alulírott hadtest hadbiztosságánál és a temesvári, aradi, szegedi és nagyváradai élelmezési raktáraknál fekvő teljertalmu értesítésben és szokványfüzetben foglaltatnak és utóbbi a nevezett raktáraknál ingyen kapható.

Temesvár, 1908. évi július hó.

2587

Cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

Braun Miksa

Telefon 594. ARAD, Boros Béni-tér 1.

Kender, len- és jutaáru kereskedés.

Raktáron nagybani és viszonteladásra: kender, len, és tarpaulin

gabona-zsák,

vizmentes és nyers ponyva, szalmazsák, lópokróc, csomagoló vászon, zsineg, továbbá gazdasági kötéláru, zsák-zsineg, szállókötő és szürke fonal. 2155

Zsákkölcsönző-intézet.

Használt liszt- és korpazsákok vétele és eladása.

20079—1908. sz.**Pályázati hirdetmény.**

Az Arad sz. kir. város közönsége által a budapesti m. kir. Kerészeti tanintézetnél létesített alapítványi helynek betöltése iránt pályázatot hirdetünk azzal, hogy a pályázati kérvény f. év július 25-ig Arad szab. kir. város tanácsához benyújtandó.

A pályázónak 6 közép iskola vagy 6 polgári osztálynak elvégzését és szabályszerű gyakorlatot kell kimutatnia, 16 évesnél fiatalabb és 20 évesnél idősebb nem lehet.

A közelebbi feltételek a város gazdasági ügyosztályánál a hivatalos órákon belül betekintheők.

Arad, 1908. évi július hó 11-én.

A városi tanács.

24—1908. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választó kerületben az országgyűlési képviselő választóknak a folyó évben kigazított és az 1909. évben érvényes bíró ideiglenes névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokra hozott határozatok az 1899. évi XV. t.-cz. 148. §-a szerint folyó évi július hó 20. napjától 30-ig bezárólag a városház emeleti tanács-termében a hivatalos órák alatt kitétetnek.

Szabadságában áll azt bárkinek megtekinteni, s a hozott határozatok ellen a közszemlére kitétel napjától számított 10 nap alatt bárkinek, azoknak pedig, akiknek a határozat kézbesített, a kézbesítés napjától számított 10 nap alatt a magy. kir. Kuriához felebezéssel élni.

A felebbezés a város polgármesterénél nyújtandó be.

Arad szab. kir. város központi választmányának 1908. évi július hó 1-én tartott ülésétől.

Varjassy Lajos, s. k.,
polgármester, közp. vál. elnök.

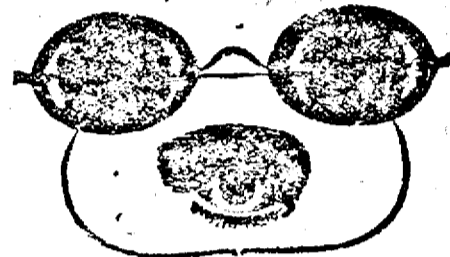

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látsszerészek

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Ezen és tavir mindenennél órákat két év óta a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindenennél színházi látsszeréket a legkülönbözőbb kiállításban. Legjobb lorgnetek, orrsüptetők és szem-üvegek arany, ezüst, nikel és tekenőbőr csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérők, ped. bor. must és szesz részére. továbbá mindenféle hőmérők, mindenennél kiviteiben. 2412

Összevágók és orrsüptetők utcai rendelet szerint azonnal készíttetnek.

20361—1908. sz.

Hirdetmény.

Gróf Réichenbach-Lessonitz Vilmos által rokkant tengerészek segyezésére létesített alapítványra.

A trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokság pályázatot hirdet a fent nevezett alapítvány jövedelméből 1908. évi január hó 1-től számítottlag adományozandó egy, évi 200 korona segélydíj élvezetével járó alapítványi helyre.

Ezen alapítványra első sorban az 1864-ik évi május 9-iki helgolandi tengeri ütközetben rokkantá vált tisztek, valamint az ugyan ezen alkalommal elesett tisztek özvegyei és árvái, ilyenek hiányában valamely későbbi tengeri ütközetben rokkantá vált tisztek illetőleg ezek özvegyei és árvái bírnak igényvel.

Felhivatnak tehát az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat folyó évi augusztus hó 15-éig a trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokságnál nyujtsák be.

A folyamodó szegénységi, vagy helyhatósági bizonyítvánnyal tartozik igazolni, hogy vagyontalan szegény és segélyre szorul.

Fenti határidőn túl elkésve beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1908. július hó 11-én.

A városi tanács.

2690—1908. pm.

Hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város törvényhatóságá által kezelt Hertcska Mór ösztöndíj alapítvány egy polgári iskolai és egy gimnásiumi alapítványi helye megüresedvén, felhivom azokat, kik legalább fél jeles és fél jó osztályzatot bírnak s az alábbi feltételek valamelyikének megfelelnek, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomban 1908. évi szeptember hó 25 ig Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve nyujtsák be.

A pályázati kérvényhez melléklendő az előző iskolai évi bizonyítvány, illetőségi s a szülők vagyoni bizonyítványa.

Az alapítványi helyre pályázhatnak:

1. szegényaradvárosi árvák,
2. aradvárosi szegény özvegyek fiai,
3. aradmegyei szegény árvák,
4. aradmegyei szegény özvegyek fiai,

5. aradvárosi szegény tanulók.
6. Ha az 1—5 pontok alatt megjelölt pályázók nincsenek, bárhova való illetőségű és bármily vagyoni viszonyok között élő legjobb tanulók is pályázhatnak az ösztöndíjért.

Az ösztöndíjast Arad sz. kir. város törvényhatóság bizottsága választja s az ösztöndíj megfelelő bizonyítvánnyal mindaddig megtartható, míg az ösztöndíjas Aradon a polgári iskolát, illetve a kir. főgimnásiumot látogatja.

Az alapítvány egyenként körülbelül 150 koronát tevő kamatok az évvégi iskolai bizonyítvány bemutatása után az iskolai év végén utalványoztatnak ki az ösztöndíjas, illetve törvényes képviselője kezéhez.

Ezen hirdetményt az iskolai év kezdetén leendő körözés végett egyidejűleg az aradi kir. főgimnásium és az aradi polgári fiúiskola igazgatóságának is megküldöm.

Arad, 1908. július hó 13-án.

Varjassy,
polgármester.

16256—1908. sz.**Hirdetmény.**

Közhirre tesszük, hogy a m. kir. földmivelésügyi miniszter a Gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember 15-én megkezdődő két éves méhészmunkás tanfolyamra pályázatot hirdetünk.

A pályázat f. évi augusztus 15-ig a földmivelésügyi miniszternél benyújtandó.

Az érdeklődők a pályázati hirdetményt a hivatalos órák alatt a levéltárban megtekinthetik.

Arad, 1908. július hó 17.

A városi tanács.

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

Ismeretség híján	kulcsára,
szakszóra,	gazdasszonyra
szakácsnőre,	szobaleányra,
szobaleányra,	házi- vagy,
segédre,	irodászolgára,
ispánra,	penzbesszédőre
gazdatisztra,	hásmesterre,
kulcsára,	stb.-re
viacskelére,	vagy szükségre.
Kartészre,	

Aki

eladni kíván	üzletet,
butort,	műhelyt,
szongorát,	lakást stb.;
borot,	vagy
gyümölcsöt,	
gabonát,	

Aki

mindenestől védelmet vagy bérbevetést csak jából keresni:

Aki

reklamé állást betölteni kíván: legelőszobában és orvosi, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatai használatja.

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthalózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Egy 16 év óta fennálló

és a legnagyobb forgalomnak örvendő sütőde kiadó, esetleg házzal együtt eladó. Tudakozódni a kiadóban. 2558

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchsauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Az új végrehajtási novella,

a bünt. törv. és bünt. perr. kieg., a bünt. törv. jegyzetszerű kiad., a közeg. ügy módosítása, a szeszadóról és termeléséről szóló t.-c., Illés bünt. tkv. novell. magyarázata, megjelenéskor kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Aradon. 212

Akar Ön nőülni?

Fel vagyunk hatalmazva hölgyektől (köztük olyanok is, kik törvénytelen gyermekkel, vagy testi hibával bírnak) 5000—500.000 korona vagyonnal, hogy nekik megfelelő férjet keressünk. Csakis olyan urak, (ha vagyontalanok is) jelentkezzenek, akiknek komoly szándékuk van és mi sem áll utjában egy esetleges gyors házasságot kötni — az irjon a következő címre: **L. Schlesinger, Berlin IS 2498**

3818—1908. tkv. sz.

Együttes

Árverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Kisbirtokosok országos földhitelintézete mint jelentkező és Jepure Alexa kurticsi lakos mint ezuttal csatlakozónak kimondott végrehajtatóknak, Bulboka Onuc kurticsi lakos végrehajtást szenvedett elleni 181 korona 74 fillér és 127 korona 50 fillér tőkekövetelések s jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén levő, Arad megye kurtics községében fekvő, a kurticsi 1520 sz. tjkvben A. I. 1—3. sor 1683/a., 1768/b. és 2134/a. hrszám alatt felvett szántóföld ingatlanokra az árverést 4000 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi augusztus hó 22-ik napjának délelőtti 9 órakor Kurtics községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 400 korona készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadéképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1908. évi április hó 22-ik napján.

Aknay,

kir. tiszéki bíró.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-
rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használatát által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ara utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVÍZ

Kitűnő hatású vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített,
rendkívül üdítő asztali víz.
Üdit, gyógyít! Orvosiilag ajánlva.
Ivógyódmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fűvésnyképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a fenníráskészítő:
Muschong buzai gyógyfürdő igazgatója, Buziásfürdön